

А А

Г Г

Р Р

О О

С С

Т Т

А А

Т Т

И И

С С

Т Т

И И

К С

А С

Съфинансирано от
Европейския съюз
Co-funded by the
European Union

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на земеделието, храните и горите
Отдел “Агростатистика”

REPUBLIC OF BULGARIA
Ministry of Agriculture, Food and Forestry
Agrostatistics Department

СОФИЯ 1040, бул. “Христо Ботев” № 55
SOFIA 1040, 55 Hristo Botev blvd.

СТРУКТУРА НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ СТОПАНСТВА
В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2016 ГОДИНА

FARM STRUCTURE SURVEY
IN BULGARIA'2016

I. Въведение

Съгласно законодателството на Европейския съюз (ЕС) в областта на статистиката на земеделието, подробни и изчерпателни данни за земеделските стопанства се събират на всеки 10 години чрез провеждане на преброяване на земеделските стопанства. В рамките на 10-годишния период между всеки две преброявания, данните се актуализират чрез извадкови статистически изследвания (структурни анкети), като тяхната цел е да се получава актуална и надеждна информация за промените, които настъпват в броя, размера и технико-икономическата насоченост на земеделските стопанства. Въз основа на тези данни Европейската комисия (ЕК) взема своите решения при провеждане на Общата селскостопанска политика (ОСП) в ЕС и оценява резултатите от провеждане на тази политика. В този смисъл и списъкът с характеристиките, които се наблюдават в структурна анкета непрекъснато се адаптира към новите потребности от статистическа информация на ЕК.

През 2010 година се проведе преброяване на земеделските стопанства в България, резултатите от което са база на извадката за статистическото изследване на структурата на земеделските стопанства, осъществено в края на 2013 година и началото на 2014 година. Съгласно законодателството на ЕС, през 2016 година се проведе следващото извадково изследване, а през 2020 година ще се проведе пълно преброяване.

Чрез случаен подбор в извадката (списъка) от земеделски стопанства за анкетиране по време на Структурна анкета`2016, са включени 30 000 от преброените през 2010 година 370 222 земеделски стопанства, включени са стопанства от Био регистъра и нови стопанства създадени след 2010 г.

В периода от 1 септември 2016 до 15 декември 2016 година около 480 специално обучени анкетъори посетиха земеделските стопанства от списъка и интервюираха техните стопани или управители. По време на интервюто земеделските стопани отговаряха на 48 въпроса, свързани със земеделската им дейност.

Въпросникът за изследване на структурата на земеделските стопанства в България през 2016 година е изготвен в съответствие с Регламент (ЕС) № 715/2014 на Комисията, с който се изменя приложение III на Регламент (ЕО) № 1166/2008 със задължителните характеристики за структурата на земеделските стопанства и земеделските производствени методи, които трябва да се изследват през 2016 година. Дефинициите на характеристиките кореспондират с Регламент (ЕС) 2015/1391 на Комисията от 13 август

2015 година за изменение на Регламент (ЕО) № 1200/2009 за прилагане на Регламент (ЕО) № 1166/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно изследванията на структурата на земеделските стопанства и изследването на земеделските производствени методи по отношение на коефициентите за животински единици и дефинициите на характеристиките.

Получените данни от стопанствата се използват само за статистически цели, не се предоставят на данъчни и социални служби и нямат юридическа стойност пред съда. Анкетьорите носят административно-наказателна отговорност, ако разгласят събраната от тях информация за стопанствата.

А А

Г Г

Р Р

О О

С С

Т Т

А А

Т Т

И И

С С

Т Т

И И

К С

А С

I. Introduction

According to the European Union (EU) legislation in agricultural statistics an exhaustive farm structure survey (Agricultural Census) is carried out every 10 years, delivering detailed and comprehensive data. Within the ten-year period between two censuses, data on agricultural holdings is collected through sample surveys (Farm Structure Surveys). These surveys aim to collect up-to-date and reliable information on the changes in the number, size and type of farming of the holdings. The European commission decision making policy related to the Common Agricultural Policy (CAP) and its effect evaluation by the European Commission is based on the farm structure data. In this regard the list of characteristics to be surveyed in the Farm Structure Survey is constantly adapted according to the new needs of statistical information of the European Commission.

In 2010 an Agricultural Census was carried out in Bulgaria. Its results are the base for the sample of the Farm Structure Survey (FSS) conducted in the end of 2013 and in the beginning of 2014. According to the EU legislation the next sample Farm Structure Survey was conducted in 2016. The next Census is due in 2020.

30 000 agricultural holdings, selected randomly out of 370 222 agricultural holdings surveyed in 2010, the holding from the Bio register and the new holdings, created after 2010, were included in the sample for the Farm Structure Survey `2016.

From 1 September 2016 till 15 December 2016 about 480 specially trained surveyors visited the agricultural holdings from the list and interviewed their holders or managers. The interviewed answered 48 questions related to their agricultural activity.

The questionnaire for the Farm Structure Survey in 2016 in Bulgaria was drafted according to the Commission Regulation (EU) No 715/2014 of 26 June 2014 amending Annex III to Regulation (EC) №1166/2008 of the European Parliament and of the Council with the mandatory characteristics for the farm structure of the agricultural holdings and the agricultural production methods to be observed in 2016. The characteristics definitions characteristics are in line with the Commission Regulation (EU) 2015/1391 of 13 August 2015 amending Regulation (EC) No 1200/2009 implementing Regulation (EC) No 1166/2008 of the European Parliament and of the Council on the structure of agricultural holdings and the survey of agricultural production methods with regard to the livestock unit coefficients and the definitions of characteristics.

The statistical information, obtained after the processing of statistics report forms, is used for statistical purposes only. It is not given to fiscal or social institutions or services and may not be used as evidence before the court of law. The surveyors shall be due to administrative penalty for divulging the information on the holdings collected by them during the survey.

II. МЕТОДОЛОГИЧНИ БЕЛЕЖКИ

AA

GG

RR

OO

CS

TT

AA

TT

II

CS

TT

II

КС

AS

1. Законодателна основа за провеждане и цели на изследването на структурата на земеделските стопанства в България през 2016 година

Изследването на структурата на земеделските стопанства в България през 2016 година се организира и провежда в изпълнение на Регламент (ЕО) №1166/2008 на Европейския парламент и на Съвета.

В Регламента са определени основните цели на статистическото изследване:

1. Установяване структурата на земеделските стопанства;
2. Осигуряване на статистика, която е съпоставима за всички държави-членки на Европейския съюз, относно структурата на земеделските стопанства, необходима за развитието на Общата селскостопанска политика на Общността, като за целта се използват стандартни класификации и общи определения за характеристиките на изследването;

2. Обект и поле на наблюдение

Обект на наблюдение са земеделските стопанства, дефинирани в § 1, т.1 на допълнителната разпоредба на Закона за преброяване на земеделските стопанства в Република България през 2010 година, обнародван в Държавен вестник, бр. 102 от 22.12.2009 година.

Основните характеристики, които се наблюдават са юридически статут, форма на стопанисване на земята, разпределение на използвана земеделска площ по култури, брой на отглежданите животни по вид и категории животни, вложен труд и значимост на работата в стопанствата, странични доходоносни дейности и дейности, свързани с опазване на околната среда.

3. Отчетен (референтен) период

Отчетният период е за:

- Площи – стопанската 2015/2016 година;
- Брой на животните – към 1^{-ви} септември 2016 година;
- Работна сила период от 1^{-ви} септември 2015 г. до 31^{-ви} август 2016 година;
- Използване на пасища от животните – период от 12 месеца, приключващ на 1^{-ви} септември 2016 година;

4. Дефиниции и понятия

4.1. Основни дефиниции

Земеделско стопанство

По смисъла на селскостопанската статистика земеделско стопанство е самостоятелна технико-икономическа единица, която има единно управление и произвежда селскостопанска продукция или поддържа земите си, които вече не се използват за производствени цели, в добро земеделско и екологично състояние в съответствие с чл. 94

на Регламент (ЕС) №1306/2013.

Земеделското стопанство се определя от следните условия:

1. Произвежда селскостопански продукти;
2. Достига или надвишава определен размер (площ, брой на селскостопанските животни, продукция);
3. Подчинено е на текущо и независимо управление;
4. Поддържа земите си в добро земеделско и екологично състояние, съгласно чл. 94 на Регламент (ЕС) №1306/2013.

За самостоятелно стопанство се счита всяка стопанска единица, която има независимо текущо управление и използва самостоятелни средства за производство – машини, съоръжения, земя, работна ръка.

Условие 1: Стопанството произвежда селскостопански продукти

За да бъде определена дадена единица като “селскостопанска”, тя задължително трябва да произвежда поне един селскостопански продукт (растителен или животински).

Продуктите, които се считат за селскостопански по силата на законодателството на ЕС, могат да се обобщят в следните групи:

Продукти от растениевъдството:

- зърнено-житни култури;
- зърнено-бобови култури;
- технически култури;
- фуражни култури;
- зеленчуци;
- семена и посадъчен материал;
- цветя и декоративни растения;
- трайни насаждения;
- постоянно затревени площи, включително поддържани в добро земеделско и екологично състояние;
- култивирани гъби.

Животни и продукти от животновъдството:

- говеда;
- биволи;

- еднокопитни (коне, магарета, катъри и мулета);
- овце;
- кози;
- свине
- птици;
- зайци;
- пчели;
- други животни;
- животински продукти (мляко, мед, яйца).

Продуктите, които не се считат за селскостопански, са:

- плодовете, билките и гъбите, които се събират в природата;
- състезателни и ездитни коне или коне използвани единствено за развлечение, ако няма животни за разплод;
- дивеч, отглеждан в стопанства, предназначен за отстрел;
- домашни животни (кучета, котки, птички), диви животни;
- животни, използвани за научни цели (лабораторни мишки, зайци, хамстери);
- риби, миди, жаби, охлюви, калифорнийски червеи.

Условие 2: Стопанството достига или надвишава определен размер

Селскостопанските единици трябва да развиват селскостопанска дейност над определен праг, оценен в брой животни, минимален размер площи или обем произведена селскостопанска продукция.

Минимален размер на площите на стопанството

- Наличие на площи със специализирани култури в стопанството по-големи или равни на 0.1 ха или 0.05 ха оранжерийни култури;
- Наличие на обработваема земя в стопанството по-голяма или равна на 0.3 ха;
- Наличие на използвана земеделска площ (ИЗП) в стопанството по-голяма или равна на 0.5 ха или 0.5 ха постоянно затревени площи.

Специализирани са следните култури:

- ✓ тютюн
- ✓ хмел
- ✓ семена и посадъчен материал

- ✓ лозя
- ✓ ягодоплодни насаждения
- ✓ лекарствени растения
- ✓ подправки
- ✓ цветя и декоративни растения
- ✓ овощни и черупкови насаждения
- ✓ разсадници

Минимален брой животни, отглеждани в стопанството

Всяка стопанска единица се счита за земеделско стопанство, ако удовлетворява поне едно от следните условия:

- отглежда поне:
 - ✓ 1 крава
 - ✓ 2 говеда
 - ✓ 1 биволица
 - ✓ 2 бивола
 - ✓ 1 женско животно за разплод (еднокопитно)
 - ✓ 2 работни животни (еднокопитни)
 - ✓ 1 свиня майка
 - ✓ 5 прасета
 - ✓ 5 овце майки
 - ✓ 2 кози майки
 - ✓ 50 кокошки носачки
 - ✓ 100 пилета за угодяване
 - ✓ 10 продуктивни пчелни семейства
 - ✓ 10 зайкини
 - ✓ 1 репродуктивно мъжко животно, използвано за използвано за естествено

покриване (бик, жребец, нерез)

- ✓ *Специални* видове животни:
 - 1 000 пъдпъдъка или 1 000 птици общо
 - 30 други птици (пуйки, гъски, патици и др.)
 - щрауси
 - ангорски кози, ангорски зайци
 - норки, нутрии и др.
 - буби

Стопанските единици, които отглеждат еднокопитни животни за работа, която не е свързана със земеделска дейност, не се считат за земеделски стопанства, ако не удовлетворяват нито един от останалите критерии за стопанство.

Стопанските единици, специализирани в отглеждане и тренировка на състезателни коне, се считат за земеделски стопанства само, ако в тях се извършва развъждане на конете (отглеждат разплодни кобили с жребчета или бременни кобили, жребци за разплод, както и коне в процес на угояване) или ако удовлетворяват поне един от останалите критерии за земеделско стопанство.

Минимален обем на произведената селскостопанска продукция през стопанската 2015/2016 година

Ако стопанската единица не удовлетворява нито едно от условията за минимален размер на площите или брой на животните, но обемът на произведената от нея селскостопанска продукция удовлетворява поне едно от долупосочените условия, то тя се счита за земеделско стопанство:

- 10 000 яйца;
- 200 зайци;
- 100 пилета за угояване;
- 10 агнета/козлета;
- 5 свине;
- 2 телета/малачета;
- 500 кг култивирани гъби.

Условие 3: Текущо и независимо управление на стопанството

Текущото управление на стопанството е дейност по организиране и управление на факторите за производство (земя, машини, работна ръка) в стопанството, с цел осъществяване на дейността му. Текущото управление на земеделското стопанство се осъществява от управителя на стопанството (управител на стопанството може да бъде самият стопанин, но може да бъде и специално наето за целта лице).

Условие 4: Поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние

За да бъде определена една стопанска единица като стопанство, трябва да поддържа земите си в добро земеделско и екологично състояние, съгласно член 94 от Регламент (ЕС) №1306/2013. Задължително е запазването и поддържането на съществуващите трайни

тераси. Задължително е постоянните пасища да се почистват от нежелана храстовидна растителност, както и опазването на земеделските площи от навлизането на дървесна растителност в тях. От тези площи не се произвежда продукция.

Управител на стопанството

Управителят на стопанството е физическо лице, което взема ежедневните решения, свързани с дейността на стопанството: период на засяване и прибиране на реколтата, осъществяване на фитосанитарни мероприятия, ремонт на стадата и др. Управител на стопанството може да бъде самият стопанин, но може да бъде и специално наето за целта лице. Едно и също физическо лице, може да бъде управител на няколко стопанства.

Стопанин

Стопанинът е физическо или юридическо лице, от името на което и за чиято сметка, се осъществява дейността на стопанството – получава печалбите и понася евентуалните загуби. Той е икономическият и юридическият отговорник за дейността на стопанството.

Едно и също лице може да бъде стопанин на повече от едно стопанства.

Юридически статут на стопанството

Физическо лице – частни стопани, занимаващи се със селскостопанско производство, но не са регистрирани по Търговския закон (ТЗ), Закона за кооперациите или по Закона за задълженията и договорите (ЗЗД). Физически лица са и самоосигуряващите се като земеделски стопани.

Физическо лице – едноличен търговец (ЕТ) – физически лица, регистрирани по член 56 на ТЗ.

Кооперация – селскостопанско предприятие, регистрирано по Закона за кооперациите.

Търговско дружество, регистрирано по Търговския закон (АД, ЕАД, ООД, ЕООД, КД, СД и др.):

Сдружение на физически лица и гражданско сдружение по член 357 от Закона за задълженията и договорите – две или повече лица обединяват своята дейност за постигане на обща стопанска цел, в случая – производство на земеделска продукция или поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние. Споразумението за

сдружението може да е устно или писмено съгласно чл. 357 от ЗЗД.

Друг – всички възможни случаи, споменати по-горе.

Местонахождение на стопанство

За местонахождение на стопанството се счита населеното място, в което се намират основните средства за производство на стопанството, т.е. основните сгради на стопанството (обори, машинен парк, складове и др.). Ако стопанството няма сгради, за местонахождение се приема населеното място, в което са разположени по-голямата част от неговите земеделски земи – ниви, трайни насаждения и др.

Местонахождението на стопанството не е жилището на стопанина, освен ако то не съвпада с основната сграда на стопанството.

Селскостопанско образование на управителя (ръководителя) на стопанството

Информацията се отнася само за земеделската подготовка на ръководителя на стопанството. Има се предвид последната образователна степен, която е завършил и за която има документ.

Форма на стопанисване на ИЗП на стопанството

Собствена ИЗП (на стопанството) – това са площите, които са собственост на анкетираното стопанство и се обработват от него. Включват се и площите с неуредената собственост по наследство, ако тя се стопанисва от анкетирания стопанин, както и стопанисваната от стопанството земя, собственост на друг член от семейството на стопанина, освен ако той не формира друго стопанство по дефиницията за земеделско стопанство.

Наета ИЗП – това са площите, които не са собственост на анкетираното стопанство, но са обработвани под наем, аренда или под друга форма. Включва се също и земята, която обработват кооперациите (земя на член-кооператори) и арендаторите.

Друг вид право на стопанисване – земя, извън собствената или взета под наем или аренда, която се ползва самостоятелно от стопанството. Например площи от изоставени стопанства, които се стопанисват от проучваното стопанство през референтната година.

4.2. Използване на земята

Обработваема земя

Обработваемата земя е земеделска земя, която ежегодно участва в сеитбооборот – площите, върху които се отглеждат едногодишни култури, както и оранжерийните площи, площите, заети с ягоди, изкуствени ливади (люцерна, детелина, райграс), хмел, маслодайна роза, лавандула, угарите и площите за производство на семена и посадъчен материал.

Обработваемата земя е част от използваната земеделска площ на стопанството.

В обработваемата земя не се включват площите на семейните градини, постоянно затревените площи, трайни насаждения (овощните, ягодоплодни, черупкови и лозови насаждения, разсадниците).

Използвана земеделска площ (ИЗП)

ИЗП е част от общата площ на стопанството. Тя включва:

- Обработваемата земя;
- Семейните градини;
- Трайните насаждения (овощните, ягодоплодни, черупкови и лозови насаждения, разсадници и други – раката, камъш);
- Постоянно затревените площи.

ИЗП на земеделското стопанство се състои от площите, които стопанството фактически обработва (засява и прибира реколтата от тези площи) и използва при осъществяване на дейността си, независимо от собствеността на тези площи – собствени, под аренда, под наем, устни уговорки и др.

Зърнено-житни култури

Включват се всички зърнено-житни култури (пшеница, ечемик, овес, царевица и др.), които се отглеждат за производство на зърно и семена за посев.

Обикновена пшеница и лимец – включват се площите, засети с мека пшеница и лимец за производство на зърно. Включват се площите за семепроизводство.

Твърда пшеница – използва се за производство на макаронени изделия. Включват се и площите за семепроизводство.

Ечемик – включват се и площите за семепроизводство.

Овес (вкл. смеси от овес и други пролетни зърнено-житни култури) – включват се и площите за семепроизводство. Изключва се овесът, който се прибира на зелено, или за сено.

Тритикале – включват се и площите за семепроизводство.

Ръж (вкл. смеси от ръж и други есенни зърнено-житни култури) – включва се ръж и смеси на ръж за производство на зърно, както и площите за семепроизводство.

Изключва се:

- ръж, която се прибира на зелено за производство на плетени кошници и др. подобни и която се отнася към “Други технически култури”;
- ръж, която се прибира на зелено или се коси за сено и която трябва да се отнесе, когато е основна култура, към “Други фуражни култури”;
- ръж, която се произвежда за фармацевтични цели и която се отнася към “Други етерично-маслени и лекарствени култури”.

Царевица за зърно и семе

Включват се площите, заети с:

- царевица, прибрана за зърно в стадий на физиологична зрялост; царевица за пуканки; царевица за семепроизводство.

Изключват се площите, заети с:

- царевица, прибрана преди физиологична зрялост под формата на цяло растение, предназначена за силаж или зелено изхранване. Те се отнасят към “Царевица за силаж и зелен фураж”;
- сладка царевица, която се отнася към пресните зеленчуци.

Ориз – включват се и площите за семепроизводство.

Други зърнено-житни – включват се всички останали зърнени култури, необхванати от горните позиции – просо, елда, сорго, алписта и др., както и площите им за семепроизводство.

Изключват се културите, прибирани на зелено или за сено, и се отнасят към “Други фуражни култури за зелено изхранване или сено”.

Зърнено-бобови култури

Включват се едногодишни зърнено-бобови култури, отглеждани за производство на зърно или семена за посев.

Фуражна бакла, фий, фуражен грах, които се прибират като цяло растение и са предназначени за сено или за зелено изхранване на животни, се включват в “Други

фуражни култури за зелено изхранване или сено“.

Зрял фасул

Площите, заети със зелен фасул, се отчитат в “Пресни зеленчуци”.

Леща

Граха, бакла и сладка лупина - зърно – включват се площите с граха, бакла и лупина, които се реколтират при достигане на физиологична зрялост на зърната. Площите с градински грах или бакла, които се реколтират преди достигане на физиологична зрялост на зърната, се отчитат в “Пресни зеленчуци”.

Нахут – зърно

Други зърнено-бобови: фий семе и др. Включват се и площите за семепроизводство на тези култури.

Технически култури

Слънчоглед – отглежда се за производство на растителни масла. Включват се и площите за семепроизводство.

Рапица – включват се площите, предназначени за производство на масло и за семепроизводство.

Соя – включват се площите със соя, отглеждана за зърно, и площите за семепроизводство.

Изключват се площите, засети със соя, прибрана като цяло растение за фураж, която се отнася към “Други фуражни култури за зелено изхранване или сено“.

Фъстъци – включват се и семената за посев.

Тикви за семки – включват се площите, засети със специални сортове тикви, които се отглеждат за производство на масло от семките им.

Площите с тикви за човешка консумация се отчитат в “Пресни зеленчуци”;

Площите с фуражни тикви за изхранване на животните се отчитат в “Други окопни фуражни култури”.

Други маслодайни – включват се всички не изброени по-горе маслодайни култури (сусам, ричин, маслодаен лен, синап, предназначени за производство на масло). Включват се и площите за семепроизводство.

Памук – използва се за производство на влакна, не се включват площите за семепроизводство, тъй като те се отнасят в “Семена и посадъчен материал”.

Други влакнодайни – включват се всички не изброени влакнодайни култури (лен,

А А

Г Г

Р Р

О О

С С

Т Т

А А

Т Т

И И

С С

Т Т

И И

К С

А С

коноп, юта, сизал и др.). Площите за семепроизводство се отнасят към позиция “Семена и посадъчен материал”

Маслодайна роза

Лавандула

Валериана

Кориандър – включително семепроизводство

Култивирани шипки, бял трън, резене

Други ароматни и медицински култури и подправки - ким, медицински мак, анасон, мента, беладона, лайка, блатно кокиче, подправки и др.

Площите за семепроизводство на лавандула, мента, валериана, бела донна, лайка, бял трън се отнасят в позиция “Семена и посадъчен материал”.

Тютюн – изключват се площите за семепроизводство, които се отнасят в “Семена и посадъчен материал”.

Хмел – включат се и все още неплододаващите хмелни насаждения.

Други технически култури – включват се площите със захарно цвекло, червено цвекло за производство на багрила, цикория за кафе, сорго за метли, ръж за производство на плетени изделия и др.

Окопни фуражни култури

Фуражно (кръмно) цвекло

Други окопни фуражни култури: фуражно зеле, фуражни моркови, фуражни тикви, фуражна ряпа, гулия и др.

Изключват се площите за семепроизводство, които се отнасят в “Семена и посадъчен материал” и пресните зеленчуци за човешка консумация, които се отнасят в “Пресни зеленчуци”.

Фуражни култури

В тази рубрика се включват следните култури, предназначени за храна на животни:

Царевица за силаж и зелен фураж – включва се царевичката, прибирана като цяло растение за приготвяне на силаж, сенаж и изхранване на зелено.

Временни ливади

Включват площи, засети с чисти (обикновено >80%) или смесени фуражни бобови и житни треви, които се реколтират обикновено до 5 години. След петата година се включват в сеитбооборота или преминават в категория “Постоянно затревени площи”.

Изключват се площите за семепроизводство, които се отразяват в рубриката “Семена

и посадъчен материал”.

Люцерна

Други едногодишни и многогодишни бобови култури – детелина, еспарзета, грах, фий и др., за зелено изхранване или сено.

Временни житни треви – площи, засети с многогодишни житни фуражни треви. Включват се площите, засети с житна фуражна трева – райграс, ежова главица, власатка или смески от житни фуражни треви.

Изключват се:

- площите за семепроизводство на много- годишните временни ливади (бобови и житни), които се включват в позиция “Семена и посадъчен материал”.

- площите, заети с многогодишни житни и бобови ливади над 5 години, които се отнасят в позиция “Естествени ливади, пасища и мери”.

Други фуражни култури за зелено изхранване или сено – Площи, засети с чисти или смесени едногодишни фуражни култури, които се прибират като цяло растение за сено или зелено изхранване. Включват се фуражна ръж и овес, фуражна бакла, фий, фуражен грах и смесени бобово-житни фуражни култури (овес-грах, фий-овес и др.). Включват се и други култури, неупоменати другаде: фуражен слънчоглед, репка и др.

Изключват се: културите за зелено торене, защитните култури, второстепенни последователни фуражни култури, отглеждани като предкултура или втора култура.

Пресни зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди

Картофи – включват се и площите с картофи за семе.

Ягоди на открито – без площите с посадъчен материал.

Полски пресни зеленчуци – включват се всички зеленчуци (вкл. кромид лук, праз лук, дини, пъпеши, сладка царевица, зеленчуков разсад за собствени нужди на стопанството), които се отглеждат при полски условия и влизат в сеитбооборот с други земеделски култури, различни от зеленчуци.

Включват се и площите със зеленчуци, които се отглеждат под ниски стъклени или полиетиленови покрития. Изключват се: полските пресни зеленчуци, отглеждани като втора култура, и зеленчуците, отглеждани като фуражни култури.

Градински пресни зеленчуци – в тази позиция се включват площите, заети със зеленчуци, дини, пъпеши, отглеждани най-често в специализирани стопанства за

производство на зеленчуци. Тези зеленчуци се отглеждат в градински условия (зеленчукови градини) и влизат в сеитбооборот само с други зеленчукови култури. Отбелязва се общата площ на парцелите. Включват се и площите със зеленчуци, които се отглеждат под ниски стъклени или полиетиленови покрития.

Зеленчуци, отглеждани под високи оранжерии (вкл. ягоди) – стъклени и полиетиленови оранжерии, в които човек може да работи изправен. Тук се включва общата покрита площ на оранжериите, в които е имало зеленчукопроизводство по време на земеделската кампания. В общата покрита площ се включват културите, пътеките и площта, заета от отоплителната инсталация. Когато една и съща оранжерийна площ се използва няколко пъти, тя се отчита само веднъж.

Цветя и декоративни растения

В тази група се включват площите, заети с цветя и декоративни растения – за рязан цвят и саксийни (цъфнали или зелени с листа), цветя от луковици, коренища и клубени, разсад, млади растения и недървесни резници.

Изключват се:

- площите за семеизготовление, които се отнасят в рубрика “Семена и посадъчен материал”.
- дървесните видове за рязан цвят, които се включват към “Разсадници за декоративни дръвчета и храсти”.

Цветя, отглеждани на открито (вкл. под ниски покрития)

Това е общата брутна площ на парцелите, върху които през стопанската 2015/2016 година са отглеждани цветни култури и декоративни растения на открити площи или под ниски стъклени или полиетиленови покрития.

Цветя, отглеждани под високи оранжерии

Общата площ на високите стъклени и полиетиленови оранжерии, в които през стопанската 2015/2016 година са отглеждани цветни култури и декоративни растения. Дефиницията за високи стъклени и полиетиленови оранжерии е същата, като при зеленчуците.

Семена и посадъчен материал

Включват се площите за производство на семена и посадъчен материал на следните култури:

- захарно и фуражно цвекло;

• хмел, тютюн, лен-влакнодаен, коноп, памук, ароматни и медицински култури, подправки, цикория за кафе;

• окопни фуражни култури: фуражно зеле, моркови, ряпа и др.;

• пресни зеленчуци и ягоди, цветя и декоративни растения;

• многогодишни бобови и житни треви – чиста или смесена култура (люцерна, детелина).

Изключват се площите за семена на житни култури, ориз, бобови растения (фасул, леща, грах, бакла), картофи и маслодайни, които се отчитат в кодовете на съответните култури.

Изключват се площите за производство на разсад на тютюн и зеленчуци за собствени нужди на стопанството, които се отнасят към съответните култури.

Други култури на обработваема земя, споменати другаде – това са културите, които не са споменати в нито една позиция и се отглеждат на обработваема земя.

Угари

Това са площи, включвани в сеитбооборота, независимо дали са изорани или не, върху които не се отглеждат никакви култури по време на стопанската година. Тези земи се оставят да почиват обикновено 1-2 години.

Изключва се:

• Обработваемата земя, извадена от производство и подлежаща на субсидиране, която се отнася в „Постоянно затревени площи, неизползвани за производствени цели, подлежащи на субсидиране“;

• Обработваемата земя, извадена от производство (не само с цел отпочиване на земята), която се отнася в „Необработвани земеделски земи“.

Семейни градини

Това са площи, предназначени за отглеждане на селскостопански продукти за лично потребление от стопанина и неговото домакинство, обикновено отделени от останалата земеделска земя и лесно различими като градини за лично ползване. Семейната градина е площ, върху която се отглеждат много на брой и различни по вид зеленчуци, единични овощни видове, асми и други, като площта на всеки отделен вид е много малка и не може да се отнесе към съответната култура.

Площите, заети с фуражни култури (царевица, люцерна, овес и др.), се отнасят към

съответните култури, независимо от това дали се намират в двора на стопанина или на полето.

Постоянно затревени площи

Постоянно затревените площи се използват извън схемата за сеитбооборот – косят се или се изпасват от животните. Включват се естествените ливади и нископродуктивните затревени площи на стопанството. Постоянно затревените площи могат да бъдат естествено затревени или да са засети преди повече от 5 години с житни или бобови многогодишни треви. Ако тези ливади се използват от две земеделски стопанства (без това да означава, че се използват колективно), цялата площ се отнася към стопанството, което е вложило най-много земеделски труд в парцела, или ако това е невъзможно да се прецени, към стопанството, което е извършило първата коситба. Изключват се площите на колективно ползваните пасища и ливади за обща паша на животните.

Естествени ливади, мери и пасищи

Включват се естествените ливади, мерите и пасищата, които се косят и/или изпасват от животните на стопанството. Площите, които се косят и продукцията се продава, също се включват.

Ниско продуктивни пасища

Това са площи със слаба продуктивност, които обикновено не се косят, а се изпасват от животните. Те се намират в планински и високопланински райони. Обикновено една част от тези площи е заета с дървесна или полудървесна растителност (каменисти затревени терени, затревени терени обрасли с храсти и дървесни видове). Тук се включват и ниско продуктивните затревени блатисти местности, които се ползват самостоятелно от стопанството. Тези площи могат да попадат и в райони с висока природна стойност. Като нископродуктивни затревени площи (диви пасища) се класифицират постоянните пасища върху почви от 8^{-ма} и 9^{-та} категория.

Постоянно затревени площи, неизползвани за производствени цели, подлежащи на субсидиране Тези площи са изключени от стопанска употреба (не се пасат и тревата им не се използва за изхранване на животни), но се поддържат в добро земеделско състояние (опазване на почвата от ерозия, опазване на структурата и органичното

вещество, както и предотвратяване влошаване състоянието на местообитанията). Тези площи подлежат на финансово подпомагане.

Трайни насаждения

Площи, заети с овощни, ягодоплодни и черупкови насаждения, лозови насаждения, други трайни насаждения (бамбук, черница, камъш, ракета за плетене на кошници и др.), разсадници за лозов посадъчен материал, за овощни дръвчета, декоративни храсти и горски фиданки и др. Включват се и изоставени трайни насаждения до 5 години с възможност за възстановяване.

Овощни, ягодоплодни и черупкови насаждения

Овощна градина е равномерно поддържано насаждение (чрез ежегодна резитба и редовно пръскане) от семкови, костилкови, черупкови и ягодоплодни видове, като продукцията се използва за пряка консумация или за промишлена преработка. Гъстотата на засаждане е най-малко 10 дървета на декар, което означава максимално разстояние между дърветата 10 x 10 метра. По изключение тази гъстота може да не бъде достигната при някои видове овощни градини, когато дърветата имат силно развити корони (орехи). Овощните градини могат да бъдат с плътни, непрекъснати редове с минимално разстояние между дърветата, или разпръснати – с големи разстояния между дърветата.

Включват се младите трайни насаждения, които още не дават плод, овощни градини, създадени върху ливади (когато ливадата се пренебрегва), и частта, която се пада на овощните дървета при асоциирано отглеждане на лози и овощни градини.

Отчита се общата брутна площ, заета с овощни насаждения. Включват се площите с култури, пътеките, пътищата и местата за обръщане на машините.

Изключват се:

- овощни насаждения, в които обикновено се отглежда комбинация от различни видове овощни дървета (1 слива, 2 кайсии, 1 череша, 2 вишни, 1 лешник, 1 орех), при които продукцията е предназначена изключително за консумация от стопанина и неговото семейство. Площта им се включва в “Семейни градини”.

- ливади, засадени с единични овощни дървета, при които тревата е основна култура. Те се отнасят към “Постоянно затревени площи”.

- площите с изоставени овощни насаждения.

Наблюдават се следните овощни видове:

Семкови и костилкови

- Ябълки
- Круши
- Праскови и нектарини
- Кайсии и зарзали
- Сливи и джанки
- Череша
- Вишни
- Други (дюли, мушмули, дрян и др.)

Черупкови

- Орехи
- Бадеми
- Лешници
- Други черупкови насаждения (кестени и др.)

Ягодоплодни

- Малини
- Арония
- Къпини
- Други ягодоплодни – киви, касис, черници, цариградско грозде и т.н.

Разсадници

Тук се включват площите за производство и размножаване на посадъчен материал – лозички, млади фиданки, резници от дървесни видове, предназначени най-често за паркове и градини: дървета, храсти, иглолистни, рози, горски фиданки и др.

Лозя

Отчитат се всички площи с плододаващи и млади (все още невстъпили в плододаване) лозови насаждения, реколтата от които е предназначена за грозде за директна консумация или за производство на вино.

Изключват се площите с изоставени лозови насаждения за повече от 5 години.

Винени сортове лозя

Включват се лозята с винени сортове, от които се произвежда или ще се произвежда вино.

Винените лозя се разделят на:

Лозя за вина с географска индикация

Вината с географска индикация са качествени вина със защитено наименование за произход (ЗНП) и качествени вина със защитени географски указания (ЗГУ).

Лозя за производство на други вина – включват се всички други лозя със сортове, които не попадат в категорията на качествените вина. Стопаните посочват в коя категория попадат отглежданите от тях винени лозя.

Десертни сортове – площи, засадени с десертни сортове лози, продукцията от които е предназначена за пряка консумация.

Други трайни насаждения (ракита, камъш и др.)

от които коледни елхи

Обща площ на стопанството

Общата площ на стопанството представлява сума от използваната земеделска площ и площите, заети от селскостопански сгради и дворове, неплодна и необработвана земя, гори и залесени площи и площите с неселскостопанско предназначение (скали, езера, блата, изоставени оранжерии) и др.

Площ на стопанските сгради и дворове

Включват всички застроени площи на сградите и съоръженията на стопанството и прилежащите им терени (обори, складове, навеси, работилници, гаражи и др.), площадки с бетоново или друго покритие и др.

Необработвана земеделска земя

Необработваната земеделска земя е земеделска земя, която не се използва за земеделски цели. Тази земя е била обработвана – върху нея са отглеждани едногодишни или трайни насаждения (лозя или овощни, ягодоплодини и черупкови насаждения), но вече не се обработва. Необработваната земеделска земя (ниви) може да бъде включена в сеитбооборот с минимални средства. Включват се изоставените за повече от 5 години овощни, ягодоплодини, черупкови и лозови насаждения, за които стопанството не влага средства и не получава доход от тях.

Гори и залесени площи

Това са собствени или наети залесени площи, стопанисвани от стопанството. Тези

гори се поддържат и експлоатират обикновено с работна ръка и техника от стопанството.

Гори и залесени площи с кратък ротационен цикъл – залесени площи с определени дървесни видове, специално експлоатирани за производство на дървесина и с период на ротация по-малко от 20 години (тополи, върби и други бързо растящи дървесни видове).

Други площи на стопанството

Включват се непродуктивните (безплодни земи), които не се изпасват от животните – скали, площи с изолирани дървета или малки групи дървета, паркове и тревни площи, площи за почивка и отдых, при условие, че върху тях не се отглеждат култури, от които се получава реколта.

Включват се пътищата за достигане до нивите извън националната и общинска пътна мрежа, пътищата в самите земеделски площи, които не са включени в площта на парцелите, изоставени стъклени и високи оранжерии, които не могат да бъдат включени в производство, зелените пояси, създадени от стопанството, площите на откритите водоизточници в стопанството и т.н.

Общо напоявани площи през последните 12 месеца

Площите, заети с култури, които действително са били напоявани поне веднъж през стопанската 2015/2016 година.

Площи на торби, лехи или подобни повърхности за производство на култивирани гъби (кв.м.)

Отбелязва се площта в кв.м., върху които са отглеждани гъби през последните 12 месеца, без да се отчита броят на зарежданията.

4.3. Животновъдство

Отчита се броят на животните в стопанството към 1^{-ви} септември 2016 година, в т.ч. отглежданите на пансион животни, но без дадените за отглеждане в друго стопанство. Изключват се :

- животни в движение (мъжки и женски животни, дадени в друго стопанство за заплождаване);
- животни на паша в рамките на други стопанства. Включват се:
- животните, взети на пансионно отглеждане анкетираното стопанство, но собственост на други стопанства;

- животните, чиято продукция е предназначена за лична консумация в стопанството;
- животните, които се отглеждат в рамките на в стопанството, но принадлежат на друго (неземеделско) предприятие (например фуражен завод или кланица);
- животните, намиращи се в момента на анкетиране на паша в пасища извън територията на стопанството.

Говеда

Разпределението на говедата е в групи в зависимост от възрастта, пола и направлението на отглеждането им.

Млечни крави, включително бракувани – това са крави, които поради своята порода или специфични качества се отглеждат изключително или принципно за производство на мляко за човешка консумация или за преработка в млечни продукти. Кравите са родили поне веднъж и е започнала лактация. В деня на анкетата кравите могат да са в лактация или да са в сухостоеен период. Включват се и бракуваните млечни крави, т.е. след приключване на лактацията и допълнително угояване ще бъдат предадени за клане. Кравите от млечни и комбинирани породи, чиито телета се хранят естествено, т.е. бозаят директно от майките си и не са отбити в момента на анкетата, се включват в тази позиция.

Други крави (месодайни), вкл. бракувани – крави от породи за месо, предназначени единствено и само за производство на телета. Тяхното мляко се избозава директно от телетата. Понякога те могат да се доят, но млякото рядко е предназначено за човешка консумация.

Юници за угояване на 2 години и повече – женски говеда на 2 години и повече, предназначени за клане след угояването им, или за продажба неугоени на друг стопанин с цел угояване.

Други юници на 2 години и повече (за разплод) – женски говеда над 2 години, които още не са раждали, предназначени за обновяване или разширяване на стадото на същия или на друг стопанин.

Юници за угояване от 1 до 2 години – женски говеда от 1 до 2 години, които са предназначени за угояване с цел клане или за продажба в неугоен вид на друг стопанин с цел угояване.

Други юници от 1 до 2 години (за разплод) – женски говеда от 1 до 2 години, предназначени за ремонт на това или друго стадо.

Бикове на 2 години и повече – мъжки говеда, предназначени за разплод, бикове и волове за клане или за продажба – угоени или не.

Говеда от 1 до 2 години, мъжки – млади бичета, предназначени за разплод, бичета и волове за клане или за продажба.

Телета под 1 година за угодяване – всяко животно, независимо от пола, предназначено за угодяване с цел клане под 1 година или за продажба за клане под 1 година.

Други телета под 1 година, мъжки – всички мъжки животни под 1 година, извън телетата за клане. Тук се включват мъжки животни за разплод, за продажба в неугоено състояние или за доугояване в по-висока възрастова група с цел клане.

Други телета под 1 година, женски – всички женски животни под 1 година, извън телетата за клане. Тук се включват всички женски животни за разплод, за продажба в неугоено състояние или за доугояване в по-висока възрастова група с цел клане.

Биволи

Биволици – женски животни, които са раждали поне веднъж и при които е започнала лактация, независимо от възрастта.

Малакини над 2 години и повече – женски животни на 2 години и повече, които все още не са раждали

Биволски бикове над 2 години и повече – мъжки животни на 2 години и повече.

Малакини от 1 до 2 години – женски животни от 1 до 2 години.

Мъжки биволи на възраст от 1 до 2 години – мъжки биволи от 1 до 2 години (кастрирани или не), предназначени за разплод или клане.

Женски малачета под 1 година – женски малачета под една година, независимо от направлението на бъдещата им реализация.

Мъжки малачета под 1 година – мъжки малачета под една година, налични в стопанството независимо от направлението на бъдещата им реализация – за разплод или угодяване.

Еднокопитни

Категорията включва всички видове коне, понита, магарета, мулета и катъри независимо от породата и предназначението им (за разплод, за работа, за езда, за клане).

Кози

Кози майки – женски животни, които са раждали поне веднъж.

Млади женски кози за разплод на 1 година и повече – млади женски животни, предназначени за разплод, които са включени в настоящата случна кампания (вече са

А А

Г Г

Р Р

О О

С С

Т Т

А А

Т Т

И И

С С

Т Т

И И

К С

А С

заплодени или предстои да бъдат заплодени).

Пръчове, вкл. млади – мъжки животни използвани за разплод, включително млади пръчлета, които са определени да бъдат използвани през следващата случна кампания.

Други кози – ярета до 1 година, както и всички животни от този вид, които не са били отразени в другите рубрики.

Овце

Овце майки – млечни – женски животни, които са раждали поне веднъж. Млякото им е предназначено за човешка консумация (прясно или преработено в млечни продукти), а също и за изхранване на младите животни.

Овце майки – месодайни – женски животни, които са раждали поне веднъж. Тяхното мляко се избозава директно от агнетата. Понякога те могат да се доят, но млякото рядко е предназначено за човешка консумация.

Млади женски овце за разплод на 1 година и повече (дзвизки) – млади женски овце на 1 година и повече, предназначени за разплод, които са включени в настоящата случна кампания.

Кочове, вкл. млади – мъжки животни, използвани за разплод, включително млади кочлета, които са определени да бъдат използвани през следващата случна кампания.

Други овце – агнета до 1 година, както и всички други от този вид, които не са отчетени в горните рубрики.

Свине

Прасенца под 20 кг – мъжки и женски животни, отбити или не, с тегло до 20 кг.

Прасета от 20 до 50 кг – млади свине (мъжки и женски) с тегло от 20 до 50 кг без значение от насоката за реализация (за угояване или за разплод).

Прасета за угояване от 50 до 80 кг - животни, предназначени за клане, включени в етап от угояването с тегло от 50 до 80 кг.

Прасета за угояване от 80 до 110 кг – животни, предназначени за клане, включени в етап от угояването с тегло от 80 до 110 кг.

Прасета за угояване над 110 кг – угоени животни, предназначени за клане, с тегло над 110 кг. Тук се включват бракуваните свине-майки и нерези, които не се използват вече за разплод.

Нерези с тегло от 50 кг и повече – мъжки свине, които се използват за разплод или млади мъжки свине над 50 кг, които ще бъдат използвани за разплод.

Заплодени свине-майки – включват се всички женски свине, които вече са раждали,

А А

Г Г

Р Р

О О

С С

Т Т

А А

Т Т

И И

С С

Т Т

И И

К С

А С

и към датата на анкетиране са заплодени отново.

Свине, заплодени за първи път – включват се всички млади свине, заплодени за първи път.

Други свине майки – включват се всички женски свине, които вече са раждали, но към датата на анкетиране не са заплодени. Могат да бъдат кърмещи свине-майки или в период на отдых след опрасване, или в период на заплождане. *Изключват се бракуваните свине-майки.*

Млади женски незаплождани свине над 50 кг – включват се всички женски свине с тегло над 50 кг, предназначени за разплод, но към референтната дата все още не са заплодени.

Птици

Включват се и птиците от личния двор, които се отглеждат за нуждите на семейството. Изключват се пиленцата, които са в люпилните и които ще се продават като едnodневни.

Кокошки носачки – стокови – кокошки, които вече носят яйца, предназначени за човешка консумация или друга индустриална употреба.

Разплодни кокошки носачки (родители) – кокошки, които вече носят яйца, предназначени за люпене. Включват се и мъжките разплодни птици.

Подрастващи кокошки – млади женски птици, предназначени за носене на яйца (за стокови носачки и/или за родители), но които още не са снасяли.

Пилета за угояване (бройлери) – домашни птици от вида Gallus gallus, които се отглеждат за производство на месо.

Пуйки – Всички пуйки без разлика на пол, възраст и направление за реализация.

Патици – Всички патици без разлика на пол, възраст и направление за реализация. Тук се включват и патиците за производство на втлъстен черен дроб.

Гъски – Всички гъски без разлика на пол, възраст и направление за реализация. Тук се включват и гъските за производство на втлъстен черен дроб.

Щрауси – Всички щрауси, отглеждани за производство на месо или за разплод без разлика на пол и възраст.

Други птици – Токачки, пъдпъдъци, фазани и други споменати по-горе птици.

Зайци

Зайкини – женски животни, които вече са раждали или са заплодени за първи път, както и млади женски зайци, които са предназначени за разплод.

Други зайци – всички останали категории зайци.

Пчелни семейства

Брой продуктивни пчелни семейства – броят на продуктивните пчелни семейства, за които се полагат грижи и които произвеждат мед, независимо дали кошерите се намират върху земя на стопанството или върху чужда земя. Понякога кошерите могат да бъдат значително отдалечени от стопанството.

Съгласно новите технологии на отглеждане, теоретично е възможно в 1 кошер да се отглеждат повече от едно пчелни семейства.

Животинска единица

Животинска единица означава стандартна единица за измерване, която позволява обединяване на различните категории животни за сравнителни цели. Животинските единици са определени въз основа на фуражните изисквания за отделните категории животни (Приложение I на Регламент (ЕО) № 1200/2009 на Комисията от 30 ноември 2009 г.).

Общи мери и пасища (обща земя)

Това е земята, която не принадлежи пряко на земеделското стопанство, но върху която се прилагат права на ползване. Земята може да бъде общинска, държавна или друга, която не е разпределена индивидуално на стопанствата и която се използва колективно от животните на няколко стопанства за паша през референтния период.

4.4. Агроекология и други дейности

Водоизточници, които могат да се използват в стопанството за напояване

Стопанството може да използва един или няколко водоизточника за напояване в зависимост от климатичните и финансови условия. Отговор се дава за основния водоизточник на стопанството, независимо дали през отчетната година е имало необходимост от напояване или не.

- **Подпочвена вода** - кладенци, сонди и извори;
- **Открити водоизточници в стопанството** - малки естествени водоеми или изкуствени язовири, разположени изцяло в стопанството или използвани само от стопанството;
- **Естествени водоизточници извън стопанството** - води от езера, малки водохранилища, реки и водни потоци, които не са изкуствено създадени за нуждите на

напояването;

- **Води от общата напоителна мрежа извън стопанството** – източник, достъпен най-малко за две стопанства: язовири, тръбопроводи и открити канали за напояване;

- **Други водоизточници** - пречистени отпадъчни води, обезсолени води и др.

Методи за напояване

Отчитат се площите от ИЗП, които могат да бъдат напоявани с наличните инсталации в стопанството, независимо дали са собствени или не. Отчитат се площите, които са оборудвани или до които може да се достигне с преместване на напоителната техника, или да се доведе водата до поливното поле. Стопанството може да разполага с повече от един вид инсталации.

Изключват се: противомразовото поливане на културите, зимното заливане на лозята с вода за борба с вредителите, поливането с помощта на обикновена цистерна за вода, разливането на промишлени отпадъчни води, ако те не отговарят на нуждите на напояването.

Гравитачно напояване – повърхностно заливане на цялата площ или отвеждане на водата по малки улеи между лехите с култури, като се използва гравитачната сила.

Дъждуване – чрез задвижване на водата под високо налягане като дъжд.

Капково напояване – напояване чрез довеждане на водата ниско до растенията, капка по капка, с микропръскачки или чрез създаване на условия за подаване на водата под формата на мъгла.

Общо поливна площ – максималната поливна площ, която би могла да се полива през референтната година, като се използват съоръженията и количеството вода, които обикчайно са на разположение в стопанството.

Практики за управление на почвата и оборския тор

Методи на обработка на обработваемата земя на открито

Оран (с лемежен плуг) – обработка, при която има обръщане на почвения слой и на повърхността не остават растителни остатъци (традиционна обработка).

Обработка на почвата чрез дисковане, култивиране и др., при която почвеният слой не се обръща и на повърхността остават растителни остатъци (консервационна, минимална обработка).

Директна сеитба с минимална обработка – не се извършва обработка на почвата след прибиране на реколтата, културата се засява директно с минимална обработка; изключват

А А

Г Г

Р Р

О О

С С

Т Т

А А

Т Т

И И

С С

Т Т

И И

К С

А С

се открити обработваеми площи, върху които се отглеждат многогодишни растения.

Растителна покривка през зимата на обработваемата земя на открито

Обичайни зимни култури – засети традиционни есенни култури – пшеница, ечемик, ръж, тритикале, рапица и др.

Междинни култури – засети култури, с цел защита на почвата през зимата, които през пролетта се заорават.

Растителни остатъци – площи с растителни остатъци от предходната реколта. Обработваема земя, покрита през зимата с растителни остатъци и стърнища от реколтата от предходната стопанска година.

Гола почва – изорана обработваема земя след прибиране на реколтата, без или с минимални количества растителни остатъци – черна угар.

Открити обработваеми площи, върху които се отглеждат многогодишни култури (хмел, ягоди, маслодайна роза, лавандула, култивирани шипки, валериана, люцерна, детелина, райграс и др.), които не са засети/засадени през референтната година и/или зелени угари, необработвани през референтната година.

Сеитбооборот на културите на обработваемата земя на открито е практика на редуващи се култури, отглеждани върху определена площ в планирана схема или поредица от култури през последователни стопански години, така че една и съща култура да не се отглежда на една и съща площ две последователни стопански години.

Съоръжения за складиране на оборски тор

Обикновено торище – място, където се събира животинският тор, но което не е обезопасено и течният тор може да се просмуква в почвата.

Специализирани съоръжения за съхранение на:

Твърд оборски тор – Съоръжения за съхранение на твърд тор върху водонепропусклива повърхност с канализационна система;

Течен оборски тор – Водонепропусклив резервоар или облицована лагуна за съхранение на течен тор. Течният тор е урина от домашни животни, който е възможно да съдържа малко количество екскременти и/или вода.

Резервоар за полутечен тор – Водонепропусклив резервоар или облицована лагуна за съхранение на полутечен тор.

Басейн за полутечен тор – Яма, издълбана в почвата, обикновено облицована, използвана за съхранение на полутечен тор.

А А

Г Г

Р Р

О О

С С

Т Т

А А

Т Т

И И

С С

Т Т

И И

К С

А С

Приложение на минерални торове на открити площи

Дял на площите от ИЗП на стопанството, на които са внасяни минерални торове.

Изключват се площите с оранжерийни култури.

Използвани техники на торене с оборски тор в стопанството

Разпръскване върху почвената повърхност (твърд, течен и полутечен) – без смесване с почвата (без заораване); смесване с почвата (заораване) в рамките на 4 часа; смесване с почвата (заораване) след 4 часа

Съоръжение за ивично торене (повърхностно) – чрез маркуч за подаване на тор или чрез палешник за торене.

Инжектиране (в почвата) – чрез плитки/отворени бразди или чрез дълбоки/затворени бразди.

Приложение на животински тор в стопанството

Дял на площите от ИЗП на стопанството, върху които е **прилаган твърд оборски тор**, включително чрез непосредствено заораване.

Дял на площите от ИЗП на стопанството, върху които е **прилаган полутечен оборски тор**, включително чрез непосредствено заораване.

Приложение на продукти за растителна защита на открити площи

Дял на площите от ИЗП на стопанството, върху които са прилагани хербициди, фунгициди или инсектициди.

Хербицидите са препарати за борба с плевелите. **Фунгицидите** са препарати за борба с гъбни заболявания по растенията.

Инсектицидите са препарати за борба с вредители във всичките стадии на развитието им.

Изключват се площите с оранжерийни култури.

Други дейности в рамките на стопанството

Това са дейности, при които се използват ресурсите на стопанството (площи, сгради, техника и работна ръка) или продуктите от неговата селскостопанска дейност. Ако другите дейности на стопанството се отчитат с отделно счетоводство извън земеделската дейност, те не се включват.

Изключват се дейностите, които не са пряко свързани със земеделската дейност на

стопанството (например магазин, в който се продават стоки, които не са произведени в стопанството).

Селскостопански механизирани услуги – дейности със селскостопански характер, извършвани от стопанството на външни клиенти чрез използване на техника и работна ръка на стопанството. Това са услуги като оран, сеитба, окопаване, прибиране и др.

Неселскостопански механизирани услуги – услуги, имащи неселскостопански характер, които се извършват с машините на стопанството (превоз, почистване на сняг и др.).

Селски туризъм – всички дейности, извършвани в стопанството, свързани с приемането и обслужването на туристи и спортно-възстановителни дейности срещу заплащане и чрез използване на наличните земи, сгради и съоръжения на стопанството, както и работна ръка.

Занаяти – производство на занаятчийски стоки в стопанството, независимо от начина, по който се продават (грънчарство, тъкачество, ножарство, кожарство, дърворезба и др.). Занаятчийските стоки са произведени в стопанството или от членовете на семейството на стопанина.

Преработка на продукти в стопанството – преработване на селскостопанската продукция, (преработка на мляко и производство на млечни продукти, преработка на плодове и зеленчуци и производство на консерви и т.н.), с цел продажба. Не се включва преработката на грозде за производство на вино.

Лесовъдство – лесовъдска работа, при която обикновено се използват работната ръка, машините и оборудването на стопанството, ползвани при земеделската дейност.

Преработка на дървен материал от стопанството – преработка на суров дървен материал (дъскорезница) в стопанството с пазарна цел. Преработката на дървен материал, произведен в друго стопанство не се отчита!

Производство на възобновяема енергия за пазарни цели – производство на енергия от вятър, вода, биогаз и др. Отразяват се само в случаите, в които се произвежда енергия за пазара или за производството в стопанството (отопление на оранжерии, обори). Изключва се продажбата на енергийни култури.

Производство на риба и аквакултури – интензивно развъждане на всички видове риби, ракообразни и други дейности, които включват интензивно развъждане (хранене и размножаване) в изкуствена среда или контролирано зарибяване на реки, езера и др., ако за тази цел се използват ресурси на стопанството – сгради, машини, селскостопански продукти. Изключва се търговската дейност с риби – закупуване и препродажба и

дейности, свързани само с риболов.

Предоставяне на здравни, социални и образователни услуги - Всяка дейност, свързана с предоставянето на здравни, социални и образователни услуги и/или социално свързани бизнес дейности, при които се използват или ресурсите на стопанството или на неговите първични продукти.

Други странични дейности – например отглеждане на животни за кожата им.

4.5. Работна сила

Работната сила в стопанството включва всички лица навършили 15 години, извършвали земеделска работа в стопанството през последните 12 месеца. Включват се и пенсионерите, ако те продължават да работят в стопанството.

Земеделската работа включва следните дейности:

- организация и управление (покупко-продажби, счетоводство и др.);
- полска работа (обработка на земята, прибиране на реколта, събиране на сено и др.);
- отглеждане на животни (подготовка и разпределение на фураж, доене, полагане на грижи за животните и др.);
- всички дейности, които се извършват в стопанството, свързани със съхранението и подготовката на земеделски продукти за пазара (почистване, калибриране, сортиране и др.);
- поддръжка на сгради, техника, съоръжения и др.;
- транспорт на собствена издръжка, доколкото той се осъществява от собствената работна ръка на стопанството;
- всички неотделими вторични дейности, които нямат земеделски характер, но не могат да бъдат отделени от основната земеделска дейност (напр. охрана).

От земеделската работа се изключват следните дейности:

- работа за личното домакинство на стопанина/партньорите или на управителя и техните семейства;
- всички доходоносни дейности, извършвани от стопанина и/или работната ръка извън стопанството;
- всички доходоносни дейности в рамките на стопанството, извършвани от стопанина и/или работната ръка, използвайки ресурсите или продуктите на стопанството;

- всички дейности, които нямат земеделски характер.

Семейна работна сила

Това са работещите в стопанството членове на семейството на стопанина, независимо от това дали работят постоянно или не в стопанството и дали живеят в дома на стопанина или не. Семейната работна ръка съществува само в стопанствата на физически лица. Не се смятат за работна сила членовете на семейството на стопанина, които работят в стопанството само през отпуската си или не повече от 20 работни дни годишно. Техният труд не се отчита и като сезонен.

Постоянно заета несемейна работна сила

Това са редовно работещите в стопанството работници през цялата година или регулярно през части от годината, ако производствените условия в стопанството го налагат, независимо от отработения брой часове на ден. Постоянно заетата несемейна работна сила включва работниците, които не са членове на семейството на стопанина.

Сезонна работна сила

Това са работници, наети директно от стопанството, които са работили само за известен период от време на непълен или временно на пълен работен ден по време на земеделска кампания, тъй като за тях не е имало работа през останалото време, поради специфичните особености на производството.

Семейната работна сила, заета в земеделската дейност на стопанството временно (повече от 20 работни дни годишно), не се отчита тук, а в семейната работна ръка.

Значимост на дейността в стопанството Значимостта на дейността (земеделската работа) в стопанството се определя от обема на отработеното време в стопанството и от това дали лицата имат и друга дейност. Тази характеристика се отнася само за семейната работна ръка и управителите на стопанствата.

Единствена или основна заетост

Случаите, в които лицата не извършват никаква друга дейност (не работят на друго място), която да им носи доходи, но се самоосигуряват или са осигурени за дейността си в стопанството.

Включват се и лицата, които работят и на друго място, но по-голямата част от работното си време са заети с работа в стопанството.

Допълнителна заетост

Това са случаите, когато лицата работят постоянно на друго място, но отделят част от свободното си време за работа в анкетираното стопанство. Студентите, работещи в стопанството, се отнасят тук.

Отнасят се и случаите на:

- безработен със селскостопанска дейност – това са лицата, които нямат никаква друга заетост, носеща им доходи извън стопанството. Те не се самоосигуряват и не са осигурени за труда си, вложен в анкетираното стопанство.

- пенсионер със селскостопанска дейност – отчита се значимостта на земеделската работа на всички пенсионери, които се занимават със селскостопанска дейност, независимо от това дали работят и на друго място или не. Когато дадено лице е пенсионер, се счита, че получава доходи, различни от тези, които получава от земеделската си работа в стопанството и тези доходи са основни.

Разликата между основна и допълнителна дейност се прави на база времето, посветено на различните дейности. За основна се приема тази дейност, на която лицето е посветило повече време през отчетния период.

Отработено време в стопанството

Определя се обемът на вложения труд в стопанство, през последните 12 месеца – периодът от 1 септември 2015 до 31 август 2016 г. Пълното работно време се равнява на 12 месеца, 232 работни дни при 8 часов работен ден.

Годишна работна единица (ГРЕ)

Обемът на вложения труд се изчислява в ГРЕ. Този показател не бива да се отъждествява с броя на заетите в земеделието. Според определението, дадено от Европейския съюз, 1 ГРЕ е равна на отработените часове от един работник при пълно работно време в рамките на една година.

В България е прието, че 1 ГРЕ е равна на 1 856 отработени часа в годината или 232 човекодни. В случай, че лицето е работило 1 856 човекочаса или повече, неговият труд е равен на 1 ГРЕ. Ако лицето е работило по-малко от 1 856 човекочаса, неговият труд се изчислява като дял от 1 ГРЕ.

Отработените човекодни от сезонните работници се разделят на 232 дни, за да се превърне трудът им в ГРЕ.

4.7. Типология на земеделските стопанства – икономически размер и тип

земеделие

Типология на стопанствата

Типологията на стопанствата позволява да се определя типа земеделие и икономическия им размер, като се използва единен метод за унифицирана класификация на стопанствата в Европейския съюз в зависимост от тяхната дейност. Класификацията се основава на икономически показатели, наречени стандартна продукция (СП).

При определяне типологията на стопанствата се преминава през следните стъпки:

- Изчислява се индивидуална СП за всички селскостопански продукти (от растениевъдството и животновъдството) за определена стопанска година или като средна стойност от няколко години. Индивидуалната СП отразява средната парична стойност на селскостопанската продукция при цена на производител. СП не включва директните плащания, данък добавена стойност и други данъци.

- Тази индивидуална СП се прилага към данните на всяко стопанство (площта на всеки вид култура и броят на всяка категория животно, отглеждани в стопанството, се умножават по съответната им СП) и се сумират, за да се получи обща СП на стопанството в евро.

- Специализацията на стопанството се определя по схемата за класификация, заложена в Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/220 на Комисията

За определяне на типологията на стопанствата за проведеното изследване на структуратата на земеделските стопанства в България през 2016 година е използвана СП'2013, изчислена като средно претеглена величина за периода 2011-2015 година.

Групирането на стопанствата в хомогенни групи по тип земеделие и икономически размер позволява сравнение на земеделските структури в различните страни и във времето.

Типологията на стопанствата се използва в земеделската статистика на ЕС за изготвяне на извадки и анализ на получените резултати от статистическите наблюдения.

Икономически размер на земеделското стопанство

Икономическият размер на стопанството се измерва в евро и представлява общата стандартна продукция. Той показва потенциала на стопанството, но не и неговите

финансови резултати. Икономическият размер позволява сравнение на стопанства с различни специализации, защото физическият размер (средна площ, брой животни и т.н.) не носи достатъчно информация.

Икономическият размер на едно стопанство се определя като сума от СП на всеки продукт, произвеждан в стопанството. Стопанствата се групират в класове по размер (от I до XIV).

Класове и граници в евро

I –	по-малко от 2 000 EUR
II –	от 2 000 до по-малко от 4 000 EUR
III	от 4 000 до по-малко от 8 000 EUR
IV	от 8 000 до по-малко от 15 000 EUR
V –	от 15 000 до по-малко от 25 000 EUR
VI	от 25 000 до по-малко от 50 000 EUR
VII	от 50 000 до по-малко от 100 000 EUR
VIII	от 100 000 до по-малко от 250 000 EUR
IX	от 250 000 до по-малко от 500 000 EUR
X –	от 500 000 до по-малко от 750 000 EUR
XI	от 750 000 до по-малко от 1 000 000 EUR
XII	от 1 000 000 до по-малко от 1 500 000 EUR
XIII	от 1 500 000 до по-малко от 3 000 000 EUR
XIV	равно или по-голямо от 3 000 000 EUR

В таблиците с данни за FSS2016 класове IX, X, XI, XII, XIII и XIV са групирани, с цел спазване на статистическата тайна.

Тип земеделие

Стопанствата се групират в девет общи типа, които се подразделят на 22 основни типа и 62 специфични (Приложение IV на Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/220 на Комисията).

Специализирани стопанства в отглеждането на:

Специализирани стопанства – растителни култури

1. Специализирани стопанства за полски култури
15. Специализирани стопанства за житни, маслодайни и протеинови култури
16. Полско растениевъдство от общ характер
2. Специализирани стопанства за градинарство

- 15. Специализирани стопанства за оранжерийно градинарство
- 16. Специализирани стопанства за градинарство на открито
- 17. Друго градинарство
- 3. Специализирани стопанства за трайни насаждения
- 15. Специализирани стопанства за лозарство
- 16. Специализирани стопанства за производство на плодове и цитрусови плодове
- 17. Специализирани стопанства за маслини
- 18. Различни комбинации на трайни насаждения

Специализирани стопанства – животинска продукция

- 4. Специализирани стопанства за отглеждане на тревопасни животни
- 45. Специализирани стопанства за млекопроизводство
- 46. Специализирани стопанства за говедовъдство – отглеждане и угояване
- 47. Говедовъдство – смесено млекопроизводство, отглеждане и угояване
- 48. Овце, кози и други тревопасни животни
- 5. Специализирани стопанства за свине, птици и зайци
- 51. Специализирани свиневъдни стопанства
- 52. Специализирани птицевъдни стопанства
- 53. Комбинирани — различни видове животни

Смесени стопанства

- 6. Смесени култури (растениевъдство)
- 61. Смесени култури
- 7. Стопанства със смесено животновъдство
- 73. Смесено животновъдство, основно тревопасни животни
- 74. Смесено животновъдство – основно свине, птици и зайци
- 8. Смесени култури и животновъдство
- 83. Полски култури – комбинирани с тревопасни животни
- 84. Смесени полски култури и животновъдство, комбинирано
- 9. Некласифицирани стопанства

В таблиците с данни за FSS2016 стопанствата са посочени с техния основен тип земеделие, като някои от типовете са групирани, с цел спазване на статистическата тайна.

Основните типове – 21. Специализирани стопанства за оранжерийно градинарство, 22. Специализирани стопанства за градинарство на открито и 23. Друго градинарство са групирани и публикувани като **зеленчуци, цветя и гъби**.

Основните типове – 51. Специализирани свиневъдни стопанства; 52. Специализирани стопанства за птицевъдство и 53. Комбинирани – различни видове животни са групирани и публикувани като **свине, птици и зайци**.

Стопанства от тип 37. Специализирани стопанства за маслини **не съществуват** в България.

А А

Г Г

Р Р

О О

С С

Т Т

А А

Т Т

И И

С С

Т Т

И И

К С

А С

II. METHODOLOGICAL NOTES

А А

Г Г

Р Р

О О

С С

Т Т

А А

Т Т

И И

С С

Т Т

И И

К С

А С

1. Legal basis for the conduct and objectives of the Farm Structure Survey'2016 in Bulgaria

The Farm Structure Survey'2016 in Bulgaria was organized and carried out according to the Council Regulation (EC) №1166/2008 of the European Parliament and of the Council.

The Regulation sets out the major objectives of the statistical survey:

1. Establishing of the structure of the agricultural holdings;
2. Production of farm structure statistics, comparable for all European Union Member States, needed for the development of the Common Agricultural Policy of the Community, using standard classifications and common definitions of the characteristics of the survey;

2. Subject and scope of the survey

Subject of the survey are the agricultural holdings, defined in Section 1, pt. 1 of the additional provisions of the Law on Agricultural Census in Bulgaria in 2010 published in Official Journal, issue 102 from the 22nd of December 2009.

The main characteristics to be surveyed are legal status, type of land tenure, utilized agricultural area by type of crops, number of livestock by type and category, labour input and importance of the work on the farm, other gainful activities of the holding and agri-environmental activities.

3. Reference period

The reference period was:

- Area – crop year 2015/2016;
- Livestock – 1 September 2016
- Workforce – 1 September 2015 to 31 August 2016;
- Grazing of animals – 12 months; ending on 1 September 2016;

4. Definitions and concepts

4.1. Main definitions

Agricultural holding

In the sense of the agricultural statistics an agricultural holding is an independent technical and economic unit with single management producing agricultural production or managing land no longer used for production purposes in good agricultural and environmental condition in

accordance with article 94 of the Regulation (EC) № 1306/2013.

The holding is defined by the following conditions:

1. Produces agricultural products;
2. Reaches or overcomes a particular size (crop area, number of livestock, amount of production);
3. Subject to a current and independent management;
4. Keeps the land in good agricultural and environmental condition in accordance with art.94 of Regulation (EC) № 1306/2013.

Each economic unit having a single running management and using independently common means of production such as machines, equipment, land, labour force is considered to be an agricultural holding.

Condition 1: The holding produces agricultural products

In order to define a certain unit as an agricultural unit it should produce at least one agricultural product (crop or animal product).

The products considered to be agricultural according to the EU legislation may be generalized in the following groups:

Crop products:

- Cereals;
- Dry pulses;
- Industrial crop;
- Fodder crops;
- Vegetables;
- Seeds and seedlings;
- Flowers and ornamental plants;
- Permanent crops;
- Grassland, incl. grassland kept in good agricultural and environmental condition;
- Cultivated mushrooms.

Livestock and animal products:

- Bovines
- Buffaloes;
- Equidae (horses, donkeys and mules);

- Sheep
- Goats;
- Pigs;
- Poultry;
- Rabbits;
- Bees;
- Other animals;
- Animal products (milk, honey, eggs).

The following are not considered as agricultural products:

- Fruits, herbs and mushrooms picked in the wild;
- racing stables, riding stables, gallops used for exercising racehorses only, if they do not have breeding activities;
- Game bred in farms for shooting;
- Domestic animals (dogs, cats, birds), wild animals;
- Animals used for research purposes (laboratory mice, rabbits, hamsters);
- Fish, mussels, frogs, snails, California worms.

Condition 2: The holding reaches or exceeds a certain size

The agricultural units are to carry out their activity in exceeding certain threshold in terms of number of livestock, minimum agricultural area or volume of agricultural production.

Minimum size of the holding's agricultural area

- Special crops area of the holding of at least 0.1 ha or 0.05 ha of *greenhouse crops*;
- Area with arable crops in the holding of at least 0.3 ha;
- Utilized Agricultural Area (UAA) of the holding of at least 0.5 ha or permanent grassland of at least 0.5 ha.

Special crops are:

- ✓ tobacco
- ✓ hops
- ✓ seeds and seedlings
- ✓ vineyards
- ✓ berry plantations
- ✓ medical plants
- ✓ spices

- ✓ flowers and ornamental plants
- ✓ fruit and nuts plantations
- ✓ nursery plantations

Minimum number of livestock bred on the holding

Each economic unit is considered as an agricultural holding if it meets at least one of the following criteria:

- Breeds at least:
 - ✓ 1 cow
 - ✓ 2 bovines
 - ✓ 1 buffalo cow
 - ✓ 2 buffaloes
 - ✓ 1 reproductive female (equidae)
 - ✓ 2 tracking animals (equidae)
 - ✓ 1 breeding sow
 - ✓ 5 pigs
 - ✓ 5 female sheep
 - ✓ 2 breeding goats
 - ✓ 50 laying hens
 - ✓ 100 broilers
 - ✓ 10 productive bee colonies
 - ✓ 10 rabbits – breeding females
 - ✓ 1 reproductive male used for natural mating (bull, stallion, boar)
 - ✓ *Particular species of livestock:*
 - 1 000 quails or 1 000 birds in total
 - 30 other poultry (turkeys, geese, ducks etc.)
 - ostriches
 - Angora goats, Angora rabbits
 - visons, nutrias etc.
 - silk worms

The economic units, that breed equidae for work not related to the agriculture, are not considered agricultural holdings if they do not meet neither of the other criterias for a holding.

The economic units specialized in breeding and training of race horses are considered agricultural holdings only if there is reproduction of animals on the farm (breed reproductive mares with foals or pregnant mares, breeding stallions or horses for fattening) or if they meet at least one of the other criteria for a holding.

Minimum volume of agricultural production produced on the farm during the crop year 2015/2016

If the economic unit does not meet any of the criteria for minimum size of the area or number of livestock, but the volume of the agricultural production produced on the farm meets at least one of the thresholds listed below, this unit is considered as an agricultural holding:

- 10 000 eggs
- 200 rabbits
- 100 broilers
- 10 lambs/goat-kids
- 5 pigs
- 2 calves/buffalo-calves
- 500 kg cultivated mushrooms.

Condition 3: Current and single running holding management

The running holding management comprises the activities of organization and management of the holding's production means (land, equipment and labour force) in order to execute the farm activities.

The current holding management is exercised by the manager (farm manager can be the holder himself or another person specially recruited for this purpose).

Condition 4: Keeping the land in good agricultural and environmental condition

In order to consider a business unit as an agricultural holding according the holding has to maintain its land in good agricultural and environmental condition according to art. 94 of Regulation (EU) No. 1306/2013. It is obligatory to preserve and maintain the existing permanent terraces. The permanent pasture is to be cleaned of unwanted bushes and the agricultural land is to be protected from afforestation. There is no production output from these areas.

Manager of the holding

The manager of the holdings is a natural person who makes the day-to-day decisions related to the activity of the holding: sowing and harvesting periods, crop protection treatments,

livestock replacements etc. Holding manager can be the holder himself or another person specially recruited for this purpose. One and the same natural person may be the manager of more than one holding.

Holder

The holder is either a natural or a legal person, who is financially responsible for the holding's activities – receives the benefits and suffers the possible losses. The holder assumes the economic and legal responsibilities for the holding's activity.

One and the same person may be the holder of more than one holding.

Legal status of the holding

Natural person – this is a private farmer not registered under the Trade Law, the Law on Co-operatives or the Law on Obligations and Agreements but having agricultural activities. Natural persons are also the self-employed as agricultural producers.

Natural person – Sole trader (ST) – this a natural person, registered as sole trader under Art. 56 of the Trade Law.

Cooperative – agricultural enterprise, registered under the Law on Co-operatives.

Company, registered under the Trade Law (joint- stock company, sole joint-stock company, limited liability company LLC, sole limited liability company, Limited Partnership, Unlimited Partnership etc.

Association of natural persons and civil associations according to Art. 357 of the Law on Obligations and Agreements – two or more natural persons join their activities to achieve common economic objective, in this case production of agricultural products or maintenance of their land in good agricultural and environmental condition. According to Art. 357 of the above mentioned law the association agreement may be oral or written.

Other – all other cases not mentioned before.

Holding's location

The holding's location refers to the settlement where the main production means of the farm are located, i.e. main farm buildings (stables, machine stock, warehouses etc.). If the holding does not have farm buildings the holding's location refers to the settlement, where the main part of the farmland is situated – arable land, permanent crops etc.

The location of the holding is not the owner's home, unless it coincides with the main building of the holding.

Agricultural education of the manager (leader) of the holding

The information relates only to the agricultural training of the holding's manager meaning the last degree completed and certified to her/him.

Type of tenure of the UAA of the holding

Own UAA (of the holding) – this is the area owned by the holding and used for its farm activities. This area also includes the area for which the inheritance rights are not settled yet but it is farmed by the holder. It also includes the area farmed by the holding which is property to some of the holder's family members unless this person has another holding, according to the definition of the agricultural holding.

Leased UAA – this is the area that is not owned by the holding but hired for farm activities. It includes also the area farmed by cooperatives (the land owned by their members) and tenant farmers.

Another type of tenure – land apart from own or leased UAA, which is cultivated independently by the holding. For example, abandoned farms area, cultivated by the observed holding during the reference year.

4.2. Land use

Arable land

The arable land is the land worked regularly, generally under a system of crop rotation – area with annual crops as well as area under glass, area with strawberries, temporary grass (alfalfa, clover, rye-grass), hops, oil-rose, lavender, fallow land and area with seeds and seedlings.

The arable land is a part of the holding's utilized agricultural area.

Kitchen gardens, permanent grassland, permanent crops (fruit, berry and nuts plantations, vineyards and nurseries) are excluded from the arable land.

Utilized Agricultural Area (UAA)

UAA is a part of the total area of the holding. It includes:

- Arable land;

- Kitchen gardens;
- Permanent crops (fruit, berry and nuts plantations, vineyards, nurseries and others – osier willows, frail);
- Permanent grassland.

The UAA of the agricultural holding consists of the area under crops (crops are sown and harvested by the holding) and the area used for farming of the holding regardless of the land ownership – land may be owned by the holding, may be rented in according to a short or long term contract or according to an oral agreement etc.

Cereals

All the cereal crops (wheat, barley, oats, maize etc.) grown for the production of grain including production of seeds for cereals.

Common (soft) wheat and spelt - including common wheat and spelt for production of grain and production of seeds.

Durum wheat – durum wheat is mainly used for the production of pasta. Production of seeds is also included.

Barley – including production of seeds.

Oats – including mixtures of oats and other cereals sown in the spring, including production of seeds.

Excludes oats harvested green or for hay.

Triticale – including production of seeds.

Rye – including mixtures of rye and other cereals sown in the autumn (maslin), including rye and rye mixtures grown for production of grain and production of seeds.

Excluding:

- Rye harvested green for making baskets etc. It is included under industrial crops; position “Other industrial crops”;

- Rye harvested green for fodder or for hay. It is included under fodder crops; position “Other fodder crops”;

- Rye grown for medical purposes. It is included under position “Other aromatic and medicinal crops”.

Grain maize including seeds

Including:

• Grain maize harvested when grains achieve the physiological ripeness; Pop-corn maize; Maize for seeds

Excluding:

• Maize harvested as a whole plant before the physiological ripeness of the grains. The plant is used for silage or green fodder and recorded in position “Maize for silage and green fodder”;

• Sweet maize, which is included under fresh vegetable.

Rice – including production of seeds.

Other cereals – includes area under other cereals not mentioned above – millet, buck-wheat, sorghum, alpista etc. Area for production of seeds is also included.

Area under cereals harvested green or for hay is excluded. This area is recorded as area under position “Other fodder crops harvested green or for hay”.

Dry pulses

Including dry pulses grown as annual crops for the production of grain or seeds.

Excluding fodder broad beans, vetches, peas etc. harvested green. These crops are used for green or dry fodder and are recorded under fodder crops; position “Other fodder crops harvested green or for hay”.

Dry beans

French beans and string beans are recorded under “Fresh vegetables”.

Lentils

Peas, broad beans and sweet lupins - seeds –including peas, broad beans and sweet lupins harvested when achieving physiological ripeness. Peas and broad beans harvested before achieving physiological ripeness are included under “Fresh vegetables”.

Chick peas – grain

Other dry pulses – vetches and other beans and peas grown for the grain. Including production of seeds.

Industrial plants

Sunflower – sunflower grown for production of vegetable oil. Including production of seeds.

Rape – including rape grown for production of oil and for seeds.

Soya – including soya grown for grain and for seeds.

Soya harvested as a whole plant and used as fodder is excluded. It is reported under “Other fodder crops harvested green or for hay”.

Ground-nuts – including production of seeds. **Pumpkin for seeds** – special varieties of pumpkin grown for the production of oil extracted from their seeds.

The area under pumpkin for human consumption is included under “Fresh vegetables”;

Fodder pumpkins are included under Other fodder root crops n.e.c.”.

Other oil seeds – all the oil seeds not mentioned before (sesame, seeds for castor oil, oil flax, mustard, grown for the production of oil). Including seeds.

Cotton – used for production of fibers, excluding cotton for seeds, which are included under “Seeds and seedlings”.

Other textile crops – includes all other textile crops not mentioned above (flax for fibre, hemp, jute, sisal etc.). Other textile crops grown for the production of seeds are included under “Seeds and seedlings”.

Oil rose

Lavender

Valerian

Coriander – including seeds.

Cultivated brier, silybum, fennel

Other aromatic, medicinal crops and culinary plants – caraway, medicinal papaver, anise (incl. seeds), spearmint, belladonna, chamomile, loddon lily, culinary plants, etc.

Area for seed production of lavender, spearmint, valerian, belladonna, chamomile, silybum are included under “Seeds and seedlings”.

Tobacco – excluding production of seedlings, which are recorded under “Seeds and seedlings”.

Hops – including the area under young plantations.

Other industrial crops – includes area under sugar beet, red beet for the production of dye, chicory, sweet sorghum, rye for the production of wicker articles etc.

Fodder root crops

Fodder beet

Other fodder root crops: fodder kale, fodder carrots, fodder pumpkin, fodder turnip, kohlrabi etc.

Fodder root crops grown for production of seeds are included under “Seeds and seedlings”.
Crops grown for human consumption are included under “Fresh vegetables”.

Forage plants

Crops intended for animal feed:

Maize grown for silage and green fodder – including maize harvested as a whole plant for the production of silage or to be used as green fodder.

Temporary grass – leguminous

Including pure leguminous crops (normally more than 80%) or mixed fodder - leguminous crops that are usually cultivated/grown on the same plot of land about 5 years, fall under crop rotation system or become permanent grass after 5 years.

Leguminous fodder crops grown for production of seeds are excluded. They are included under “Seeds and seedlings”.

Lucerne

Other leguminous plants – clover, sainfoin, peas, vetches etc., harvested green or for hay.

Temporary grass – areas under multi-annual cereal forage grasses including cereal fodder grass – rye- grass, cocksfoot, fescue grass; or mixed fodder grass.

Excluding:

- Grass for production of seeds of multi-annual temporary meadows (legumes and cereals). It is recorded under “Seeds and seedlings”;

- Grass of multi-annual temporary meadows (legumes and cereals), that lasts on the same plot more than 5 years. It is included under “Permanent grassland”.

Other forage plants harvested green or for fodder– pure or mixed fodder annual crops harvested as whole plants for hay or green fodder, such as fodder rye and oats, broad beans for fodder, vetches, fodder peas and mixed cereals-leguminous crops (oats-peas, vetches-oats etc.).
Included other forage crop not mentioned elsewhere: feed sunflower, repko etc.

Crops used for green fertilizer, soil protection crops, and secondary fodder crops, grown before or after the main crop, are excluded.

AA

GG

PR

OO

CS

TT

AA

TT

II

CS

TT

II

KC

AS

Fresh vegetables, melons and strawberries

Potatoes – including area for production of potatoes for seeds.

Strawberries grown outdoors – strawberries for seed excl.

Open field fresh vegetables – all varieties of vegetable (onion, leek, water melons, melons, sweet maize, vegetable seeds for own needs of the holding incl.) grown on open field in crop rotation with other arable crops different from vegetables.

Including vegetables under low glass or plastic cover. Excluding open field fresh vegetables grown as secondary crop (before or after the main crop) and vegetables grown for fodder.

Market gardening – including vegetables, water melons and melons grown usually in farms specialized in the production of vegetables. These vegetables are grown in market gardens only in crop rotation with other vegetables. The total area of the parcels is recorded. Including area with vegetables under low glass or plastic cover.

Fresh vegetables grown in high glass or plastic cover greenhouses allowing for a man to work upright (strawberries incl.). Here it is included the overall covered area of the greenhouses having vegetable production during the crop year. The total area under cover includes the area under crops, the paths and the area under heating installation. When one and the same area is used several times it is reported only once.

Flowers and ornamental plants

Areas under flowers and ornamental plants are included in this group – for the production of cut or potted flowers (in bloom or green in leaf), bulbs, roots and tubers, seedlings, young plantation and non-tree cuts.

Excluded are:

- Areas for production of seeds and seedlings are included under “Seeds and seedlings”.
- Trees for the production of cut blossoms are included in the "Nursery of ornamental trees and shrubs”.

Flowers, grown outdoors (under low cover incl.)

The total gross area of the parcels under flowers and ornamental plants cultivated in open air or under low glass or plastics cover during the crop year 2015/2016 is included.

Flowers under high glass or other protective cover The total area under flowers and

ornamental plants cultivated under high glass or plastic cover during the crop year 2015/2016 is included. The definition of glasshouses and high plastics cover is the same as for the vegetables under glass.

Seeds and seedlings

Included is the area for the production of seeds and seedlings of the following crops:

- sugar and fodder beet;
- hops, tobacco, flax for fiber, hemp, cotton, aromatic and medicinal plants, spices, chicory;
- fodder root crops: fodder kale, carrots, turnip etc.;
- fresh vegetables, strawberries, flowers and ornamental plants;
- leguminous and cereal temporary grass – pure or mixed crop (alfalfa, clover).

Seeds of cereals, including rice, dry pulses (beans, lentils, peas, broad beans), potatoes and oleaginous crops are excluded. They are included under the crop code concerned.

The areas for the production of seedlings of tobacco and vegetables for own needs of the holding and related to the crops are excluded.

Other crops on arable land, not mentioned elsewhere - crops not mentioned in any position and grown on arable land.

Fallow land

The fallow land is included in the crop rotation plan regardless of whether it is worked or not. No crop is sown on this area during the crop year. Normally the land is let to recover for one or two crop years.

This heading excludes:

- Areas of arable land taken out of production and eligible for subsidies. It should be recorded under “Permanent grassland no longer used for production purposes and eligible for the payment of subsidies”;
- Areas of arable land taken out of the production (not only for resting), should be recorded under “Unutilised agricultural land”.

Kitchen gardens

The areas devoted to the cultivation of agricultural products intended for self-consumption by the holder and his household, normally separated off from the rest of the agricultural land, and

recognisable as kitchen gardens. The area under kitchen garden is a small plot of land with large number of different varieties of vegetables, single fruit-trees, trellis etc., each of them grown on a very small area and therefore cannot be referred to the area of any particular crop.

Area under fodder crops such as maize, lucerne, oats etc. is recorded under the crop concerned regardless of whether the plots are in the household yard or in the fields.

Permanent grassland

Permanent grassland is not included in the crop rotation plan of the holding. This area is harvested for hay or green fodder or used as a pasture. This area includes the pastures, meadows and rough grazing. The area under permanent grassland may be natural grass or sown with grass or leguminous crops for a period longer than 5 years. In case this area is used by two holdings consecutively during one and the same crop year (but not in a common way of use) the entire area is recorded as area belonging to the farmer who spent more time on it. If it is not possible to define the time spent, the area is recorded as area belonging to the farmer who did the first harvest within the crop year of reference. The municipal common pastures and grassland used for pasture are excluded.

Pastures and meadows

Area under meadows includes the area harvested for hay or green fodder or used by the farm for pasture. Area, that are mowed and the output is sold, is also included.

Rough grazing

Low yielding area usually not harvested but used for pasture. They are located in mountainous and highland areas. Usually one part of the area is occupied by wood or bush vegetation (stony lawns overgrown with wood and bush vegetation). This area includes low yielding grassed marshlands used independently by the holding. This area may fall in regions with high natural value. As rough grassland (rough grazing) are classified permanent pasture soils from the 8th and 9th category.

Permanent grassland no longer used for production purposes, subject to subsidy

These areas are excluded from economic use (the grass is not grazed and they are not used for animal feed), but maintained in good agricultural condition (prevention from soil erosion, conservation of the structure and organic matter, and prevention of habitats deterioration). These areas are subject to subsidy.

Permanent crops

Permanent crops include fruit, berry and nuts plantations, vineyards and other permanent crops (bamboo, mulberry, reed, wicker for baskets etc.), nurseries for vine, nurseries for fruit trees, ornamental plants, forest trees etc. Also included are abandoned permanent crops up to 5 years with the possibility of restoration.

Fruit berry and nuts plantations

The orchard is a uniformly kept plantation (by annual pruning and regular treatment for plant protection from diseases and insects) of pome trees, stone-trees and nut-trees and berries species. The orchard production may be used for direct consumption or for processing. The density of plantation is at least 10 trees per decar and therefore the maximum distance between the trees is 10 x 10 meters. As an exception this density may not be achieved for some varieties that have strongly developed branch system (walnut-tree). Orchards may be in thick, continuous lines with minimum spacing between trees or scattered with large distances between trees.

Area under permanent crops includes: young plantations that still do not produce fruits, orchards planted in meadows (in this case the meadow is neglected) and the share of the orchards in case of associated plantation of fruit trees and vineyards.

The total gross area of the fruit plantations is recorded. It includes the plantation area, the paths and the roads as well as the places designed for turning the machines.

Excluded are:

- orchards that normally include a combination of different types of fruit trees (1 plum-tree, 2 apricot-trees, 1 cherry-tree, 2 morello-trees, 1 hazelnut, 1 walnut-tree) where production is intended exclusively for consumption by the farmer and his family. Their area is included in the "Kitchen gardens".

- meadows planted with single fruit trees where grass is the major crop. They refer to the "Permanent grassland."

- areas with abandoned orchards

The following fruit-trees are observed:

Pome trees and Stone-trees

Apple-trees

Pear-trees

Peach trees and Nektarines

Apricot trees

Plum-trees and Wildplum-trees Cherry-trees

Morello-trees

Other (Quince-trees, medlar, cornel-trees etc.)

Nut-trees

Walnut-trees

Almond-trees

Hazelnut-trees

Other nut-trees (chestnut trees, etc.)

Berries

Raspberries

Aronia

Blackberries

Other berries – kiwis, black currants, mulberries, gooseberry etc.

Nurseries

Area of production and propagation of seedlings - vines, saplings, cuttings from trees designed mostly for parks and gardens: trees, shrubs, conifers, roses, forest seedlings etc.

Vineyards

Area with fruit-bearing and young (that do not produce fruit yet) vines, whose production is intended for direct consumption of grapes or for wine production.

Area with abandoned vineyards is excluded for more than 5 years.

Vineyards

Include area under vines of wine grape varieties that produces or will produce wine.

The vineyards are divided in:

Vineyards with Geographical Indication (GI)

Wines with GI are wines with a protected designation of origin (PDO) and wines with a protected geographical indication (PGI).

Vineyards for the production of other wines – all other vineyards with wine grape varieties that do not fall into the category of quality wines are recorded here. The holders indicate in which category their vineyards fall in.

Table grapes – area planted with table grape varieties, the production of which is intended for direct consumption.

Other permanent crops (osier willows, frail etc.)

of which Christmas trees

Total area of the holding

The total area of the holding includes the utilized agricultural area and the area occupied by the farm buildings and farmyard, the infertile land and the unutilized agricultural area, wooded area and the area with non-agricultural use (rocks, lakes, marshland, abandoned greenhouses) belonging to the farm.

Area of farm buildings and farmyards

This area includes all the ground occupied by building and equipments of the holding and their adjoining ground (stables, storehouses, shelters, workshops, garages, etc.) and all the ground covered by concrete or another cover.

Unutilized agricultural area

This is abandoned agricultural area that remains unutilized for agricultural purposes. This area that used to be cultivated agricultural area on which annual crops or permanent crops (vineyards or fruit, berry or nut-tree plantations) used to be grown but it is no more in use by the farm. The unutilized agricultural area may generally be made of use easily; the former arable land may be included in the crop rotation plan with minimum financial cost. The unutilized agricultural area includes also abandoned for more than 5 years fruit plantations and vineyards, where the farm does not invest and not receives income from.

invest or receive income.

Wooded area

This is wooded area, owned or leased, and used by the holding. The wooded area is maintained and worked with farm labour and equipment.

Wooded area and short rotation coppices – wooded area of certain tree species specially exploited for the production of wood and with a rotation period of less than 20 years.

Other area of the holding

The other area of the holding includes the infertile land that is not used for pasture – rocks, area with single trees or small group of trees, parks and lawns, rest area etc. in case that this area is not cultivated and not harvested.

This area includes also the roads to the parcel outside the national and municipal road network, the roads between the parcels, the abandoned greenhouses and high not-heated greenhouses that cannot be used for

agricultural production, the green belts created by the holding, area of the farm surface water, etc.

Total irrigated area in the last 12 months

Areas under crops, which have actually been irrigated at least once during the crop year 2015/2016.

Surface of bags, beds or other similar surfaces for the production of cultivated mushrooms (m²)

The effective area in m² used for the production of mushrooms during the last 12 months is recorded, regardless of the number of yields obtained.

4.3. Livestock

The number of heads in the farm on 1 September 2016 is recorded including animals of other holdings but bred on that holding and excluding animals of the holding but bred by another holding.

Excluded are:

- animals in transit (males and females, temporary let to another holding for natural breeding);
- animals put out to pasture on another holding.

Included are:

- animals bred on the holding but belonging to other holdings;
- animals whose production is designed for self-consumption in the holder's household;
- animals bred under contract, belonging to another (non-agricultural) enterprise (e.g. feed-mill or slaughterhouse);
- animals put out to pasture outside the UAA of the farm but bred on the surveyed holding.

Bovines

Bovines are classified in categories according to their age, sex and use.

Dairy cows including cull dairy cows – cows that by reason of their breed and specific qualities are exclusively or principally bred for production of milk for direct human consumption and for processing into dairy products. Cows that have calved at least once and their first lactation has started. In the day of the survey the cows may be in lactation period or not. Cull dairy cows are also included. These animals will be fattened after the end of their last lactation and then will be slaughtered.

Cows from milk and combined breeds whose calves are fed naturally, i.e. the calves suck the milk directly, are recorded here.

Other cows (meat cows) including cull cows – cows from meat breeds used mainly for production of calves. Their milk is sucked directly by the calves. These cows may be milked but the milk is rarely used for human consumption.

Heifers 2 years old and over – female bovines of more than 2 years old intended for slaughter after fattening or for sale to another farmer for fattening.

Other heifers 2 years old and over (for breeding) - female bovines 2 years old and over that have not yet calved, intended for the renovation or expansion of the herd of the same or another farmer.

Heifers for fattening of 1 to 2 years old – female bovines of 1 to 2 years old intended for slaughter after fattening or for sale to another farmer for fattening.

Other heifers of 1 to 2 years old (for breeding) – female bovines of 1 to 2 years old intended for stock repair in that or another herd.

Male bovine animals 2 years old and over Bulls of service (incl. for natural insemination), bulls and oxen for slaughtering or sell, fattened or not.

Male bovine animals of 1 to 2 years old – young bulls of service, bulls and oxen intended for slaughtering or sale.

Calves under 1 year old for fattening - all the calves regardless of their sex – for fattening under 1 year old or for slaughtering under 1 year old.

Other male calves under 1 year old – all male calves under one year old besides the calves for slaughter. All male calves are included – for breeding, for sale before fattening or for

А А

Г Г

Р Р

О О

С С

Т Т

А А

Т Т

И И

С С

Т Т

И И

К С

А С

slaughter after fattening.

Other female calves under 1 year old – all female calves under one year old besides the calves for slaughter. All female calves included – for breeding, for sale before fattening or for slaughter after fattening.

Buffaloes

Buffalo-cows – all the female buffalo animals having calved at least once and their first lactation has started, regardless of their age.

Buffalo-cows 2 year old and over - female buffalo animals two years old and over used for reproduction but have never calved.

Male buffaloes 2 years old and over – buffalo bulls two years old and over.

Buffalo-cows 1 to 2 years old - female buffalo animals one to two years old.

Male buffaloes 1 to 2 years old – buffalo bulls one to two years old (castrated or not), intended for reproduction or slaughter.

Female buffalo-calves under 1 year old – female buffalo-calves under one year old, regardless of their use.

Male buffalo calves under 1 year old – all male buffalo calves under one year old, regardless of their use - for reproduction or slaughter.

Equidae

All the species of horses, ponies, donkeys, mules and hinnies regardless of their breed and use (for reproduction, work, riding or slaughter).

Goats

She-goats – the female goats that have kidded at least once.

Goats mated for the first time 1 year old and over – young females for breeding which are included in the breeding campaign of the reference year (already put or to be put to the ram).

Billy-goats, young male animals incl. – male animals for breeding, including young male animals, intended to be used in the next reference year.

Other goats – kids up to 1 year old and all other goats not mentioned in the categories before.

Sheep

Milk ewes – female sheep that have lambed at least once. Their milk is intended for

AA

GG

PR

OO

CS

TT

AA

TT

II

CS

TT

II

KC

AS

human consumption (fresh or processed into dairy products), and also to feed the young.

Ewes for meat – female animals that have already lambed at least once. Their milk is directly sucked by the lambs. Sometimes, they may be milked, but the milk is rarely intended for human consumption.

Ewe lambs to be put to the ram 1 year old and over

– young female sheep 1 year old and over for breeding that are included in this reference year.

Rams, young incl. – young male animals for breeding including young male animals, intended to be used in the next reference year.

Other sheep – lambs up to 1 year old and all other sheep not mentioned in the categories above.

Pigs

Piglets having a live weight of under 20 kg – all male and female piglets of less than 20 kg, weaned or not.

Pigs of 20 kg to 50 kg – young animals (male and female) having a live weight of 20 kg to 50 kg, regardless of their future use (for fattening or breeding).

Pigs for fattening of 50 kg to 80 kg – animals for slaughter included in the stage of fattening weighing 50 to 80 kg.

Pigs for fattening of 80 kg to 110 kg – animals for slaughter included in the stage of fattening weighing 80 to 110 kg

Pigs for fattening over 110 kg - fattened animals for slaughter, weighing more than 110 kg including cull sows and boars that are no longer used for breeding and will be slaughtered in near future.

Boars having a live weight of 50 kg or more – male pigs for breeding and young male pigs over 50 kg for breeding.

Mated sows – all mated sows having already farrowed or are to farrow.

Sows covered for the first time – all gilts covered for the first time.

Other sows – including all sows, already mated, but not covered at the interview's date. They can be lactating sows or in the period of relaxation after farrowing, or in breeding. *Cull sows excl.*

Young gilts over 50 kg – all gilts weighing over 50 kg, intended for breeding, but not mated at the reference date.

Poultry

Poultry of the yard kept for family needs are included. The chicken in the incubators that will be sold at the age of one day are excluded.

Laying hens - market - laying hens with the eggs used for human consumption, for food industry etc.

Breeding hens (parents) - laying hens with the eggs used for breeding. The breeding cocks of the holding are included.

Growing pullets - growing pullets for laying eggs (market or parents) before point of lay are included.

Broilers - domestic animals of the species Gallus gallus kept for the production of meat.

Turkeys - all the turkeys regardless of their sex, age and use.

Ducks - all the ducks regardless of their sex, age and use. Ducks used for production of "foie gras" are also included.

Geese – all the geese regardless of their sex, age and use. Geese used for production of "foie gras" are also included.

Ostriches – all the ostriches bred for meat or breeding regardless of their sex and age.

Other poultry – guinea fowls, quails, pheasants and other, not mentioned elsewhere.

Rabbits

Breeding females rabbits - breeding females that have already littered or mated, and young female rabbits intended for breeding.

Other rabbits – all other categories of rabbits.

Bee colonies

Number of bee colonies kept for production of honey – number of bee colonies, being taken care of and producing honey, regardless of the ownership of the land where the hives are located. Sometimes hives can be at a considerable distance from the holding.

Under the new farming technologies, it is theoretically possible to grow more than one bee colony in one hive.

Livestock unit

Livestock unit means a standard unit of measurement that allows integration of different categories of animals for comparative purposes. Livestock units are defined on the basis of the feed requirements for different categories of animals (Annex I of Commission Regulation (EC) No 1200/2009 of 30 November 2009).

Common Land

This is the land not belonging directly to the farm, but on which common rights are exercised. It may be municipal, state or other, not allocated to individual holdings and used collectively by a number of holdings for animals' grazing in the reference period.

4.4. Agri-environment and other activities

Sources of irrigation water used in the holding

The holding can use one or more sources of water for irrigation, depending on the weather or pricing conditions. Here information is collected only about the main source regardless of the fact whether the holding irrigated some area during the reference crop year or not.

- **Ground water** (wells, drills and springs);
- **Surface water** – small natural ponds / lakes or artificial dams / reservoirs, situated entirely on the holding or used only by the holding;
- **Natural water sources outside the farm** – water from lakes, small dams, rivers and water flows, not created artificially and specifically for irrigation purposes;
- **Water from common water supply networks outside the farm** – sources of water from outside the holding accessible to at least two holdings: dams, pipelines, open canals for irrigation;
- **Other water sources** – water that has undergone waste water treatment (reclaimed waste water), desalinated water.

Irrigation methods employed

The UAA, which can be irrigated with the available equipment on the farm regardless of its ownership, is reported. Reported is the equipped area, or the area accessible for the irrigation technique or for the water for irrigation, transported to it. The holding may have more than one installation.

Excluded are: defrosting crop watering, winter watering of vineyards against pests, watering with an ordinary water tank, spill of industrial waste water if they do not meet the needs of irrigation.

Surface irrigation (flooding, furrows) – leading the water along the ground, either by flooding the whole area or leading the water along small furrows between the crop rows, using gravity as a force.

Sprinkler irrigation – irrigating the plants by propelling the water under high pressure as rain over the parcels.

Drop irrigation – irrigating the plants by placing the water low by the plants drop by drop or with micro-sprinklers or by forming fog-like conditions.

Total irrigated area – the maximum irrigated area that could be irrigated in the reference year using the equipment and the amount of water normally available on the farm.

Soil And Manure Management Practices Applied In Agricultural Holdings

Tillage methods on outdoor arable land

Conventional tillage – arable land treated by conventional tillage which involves inversion of the soil and burying of crop residues, as the primary tillage operation, leaving crop residues on the soil surface.

Conservation tillage – arable land treated by conservation (conservation, low) tillage with a disc harrow, which is a tillage practice or system of practices that leaves plant residues on the soil surface.

Zero tillage (excluding outdoor arable land areas which are covered by multi-annual plants) – arable land on which no tillage is applied between harvests and sowing, a minimum tillage practice in which the crop is sown directly into soil not tilled since the harvest of the previous crop. Open farm areas under perennial crops is excluded.

Soil cover on outdoor arable land

Normal winter crop – arable land on which crops are sown in the autumn and growing during the winter – wheat, barley, rye, triticale, rape and others.

Cover crop or intermediate crop - sown crops for soil protection during winter, burying of crop residues during spring.

Plant residues - areas with plant residues from the previous harvest. Arable land covered with the plant residues and stubble of the previous crop season during winter.

Bare soil – Arable land that is ploughed after the previous harvest, remaining bare without or with minimum quantities of plant residues - black fallow.

Outdoor arable land areas which are covered by multi-annual plants, (e.g. hops, strawberries, roses, lavender, cultivated briar, valerian, alfalfa, clover, ryegrass, etc.) which are not sown / planted

during the reference year and/or green fallow, not worked during the reference year.

Crop rotation on arable land is the practice of alternating crops grown on a specific field in a planned pattern or sequence in successive crop years so that crops of the same species are not grown without interruption on the same field.

Manure storage facilities

Common dung – a site where animal manure is collected, but which is not secured and the slurry can penetrate into the soil.

Specialized storage facilities for:

Solid manure - Equipment for storage of solid manure on a waterproof surface with a sewerage system;

Liquid manure or slurry – Water-tight tank or lined lagoon for storage of liquid manure / slurry. Liquid manure is the urine from domestic animals, which may contain a small amount of excrement and / or water.

Tanks for slurry – watertight tanks, usually made of impermeable material used for the storage of slurry.

Ponds or lagoons – pits dug in the soil, usually lined with water impermeable material; used for the storage of slurry.

Outdoor Manure application

Share of the UAA of the holding with mineral fertilizers application.

Area with greenhouse crops excluded.

Application of fertilizers in open areas

Share of UAA of the holding on which fertilizers have been applied: nitrogen, phosphorus, potassium or combined.

Greenhouse area is excluded.

Manure application techniques in the holding

Manure Broadcast – manure (solid dung, liquid or slurry) is spread over the surface of an

area of land or crop, without the use of band-spread (no incorporation) or injection techniques within 4 hours; the application (incorporation) after 4 hours.

Trailing hose (on the surface) - A type of band spreader consisting of a number of hoses or trailing shoes.

Injection (in the soil) – The application of liquid manure or slurry by placement in slots cut into the soil to various depths.

Manure application in the holding

The total utilised agricultural area of the holding on which **solid dung/ farmyard manure was applied**, with direct incorporation inclusive.

The utilised agricultural area of the holding on which slurry **was applied** by means of direct incorporation inclusive.

Plant protection products application in open field area

Share of UAA of the holding on which herbicides, fungicides and insecticides have been applied.

Herbicides are applied against weed.

Fungicides are applied against fungal diseases of the plants.

Insecticides are applied for pest control in all stages of their development.

Greenhouse area is excluded.

Other non-agricultural activities on the farm

Those are activities implemented by either using the holding means of production (area, buildings, equipment and labor force) or the products from its agricultural activities. If those activities of the holding are accounted for by separate bookkeeping out of the farming activity, they are not included.

Activities that are not directly connected to the agricultural activities of the holding are excluded (for example, a store that sells goods that are not produced in the holding).

Agricultural mechanized services - agricultural services provided by the holding to third persons using the equipment and the labour force of the holding. Agricultural services are ploughing, sowing, digging, harvesting etc.

Non-agricultural services – non-agricultural services provided by the holding to third persons using the equipment of the holding (transport, clearing snow etc.).

AA

GG

PR

OO

CS

TT

AA

TT

II

CS

TT

II

KC

AS

Agro-tourism – all activities of the holding such as reception and service of tourists, sport and rehabilitation services against payment by using the available land, buildings, equipment and labor force of the holding.

Handicraft – Manufacture of craft products in the holding regardless of the way the products are sold. Handicrafts are activities like pottery, weaving, cutlery, leather manufacture, wood-carving etc.). Handicraft goods are produced in the holding or by the members of the holder's family.

Processing of farm products – processing of agricultural products (milk processing and production of dairy products, processing of fruit and vegetables, canning, etc.) for sale. Does not include the processing of grapes for wine production.

Forestry – forestry work using both the farm labour force and the machinery and equipment of the holding generally used for agricultural activity.

Wood processing - the processing of raw wood on the holding for the market (sawing timber etc.). The processing of wood material coming from another holding is not reported!

Production of renewable energy for the market – energy production from wind, water, biogas etc. Only cases in which energy is produced for the market or for the production in the holding (heating of greenhouses, stables) are recorded. Excluded are sales of energy crops.

Aquaculture – intensive breeding of all types of fish, crustaceans and other activities including intensive breeding (including feeding) in an artificial environment or controlled restocking of rivers, lakes etc., if for that purpose, the resources of the holding - buildings, machinery, agricultural products are being used. Market activity with fish is excluded– purchase and resale activities and activities related to fishing only.

Provision of health, social or educational services - Any activity that is linked to the provision of health, social or educational services and/or socially related business activities, in which either the holding's resources or its primary products are used.

Other activities – for example, breeding animals for their fur.

4.6. Labour force

The labour force on the farm includes all persons over the age of 15 who were engaged in farm work on the holding during the last 12 months. Retired people, if they still work on the holding, are included.

Farm work includes the following activities:

- Organization and management (buying and selling, accounting, etc.)
- Field work (cultivation, harvesting, gathering of hay, etc.)
- Breeding of animals (preparation and distribution of fodder, milking, care for animals and others.)
- All activities that occur in the holding associated with the storage and preparation of agricultural products for the market (cleaning, sizing, sorting, etc.)
- Maintenance of buildings, equipment, facilities, etc.;
- Transportation at its own expense, as long as it is done by the own labor of the holding;
- All inseparable secondary activities that have no agricultural character, but cannot be separated from the main agricultural activity (e.g. security).

The farm work excludes the following activities:

- Work for the private household of the owner/partners or the manager and their families;
- All gainful activities carried out by the owner and/or labor outside the holding;
- All gainful activities on the holding provided by the holder and/or labor force, using resources or products of the holding;
- All activities, which are not agricultural in nature.

Family labour force

Members of the holder's family working at the holding, whether or not they work full-time on the holding and live in the holder's house. The family labour force exists only in holdings whose holder is a natural person.

Members of the holder's family, who work on the holding during their annual leave or less than 20 working days annually, are not considered labour force. Their labour is neither recorded as seasonal work.

Regularly employed non-family labour force Regularly employed workers engaged full-time on the holding under an agreement throughout the whole year or regularly during certain

parts of the year if the production conditions of the holding require such employment and regardless of the number of hours worked daily. The regularly employed non-family labour force includes only workers that are not members of the holder's family.

Non-family labour force seasonally employed

These are workers, employed directly by the farm, who have worked for a fixed period part-time or full-time for a temporary period during the farming season, because there was no work for the workers during the remaining part of the year because of the particular characteristics of production.

Family labor force employed in agricultural activities of the holding temporarily (more than 20 days a year), is not reported here, but with the family labor.

Importance of the work on the farm

The importance of the activity (agricultural work) in the holding shall be determined by the amount of hours worked in the farm and whether the people have other activities. That characteristic concerns only the family labour force and the holdings managers.

Sole or main activity

Persons with no other gainful activity (who do not work anywhere else), but pay their social security contributions or are being paid social security for their farm activity on the holding.

Persons having other gainful activity (working somewhere else) and spending most of their working time on the holding are included.

Secondary activity

Persons employed regularly at another place, but spending part of their free time working on the holding. Students working at the farm are recorded here.

Also:

- Unemployed persons working on the holding - persons not having any other gainful activity not directly related to the holding. They are not paid or do not pay their social security contributions for their activity directly related to the holding.

- Retired persons with agricultural activity - the importance of the agricultural work of all pensioners, who are engaged in agricultural activity, regardless of whether they work elsewhere or not is recorded. When a person is retired, it is considered that he gets an income different from what he gets from the holding for the work done and that income is the basic one.

The difference between main and secondary activity is made on the basis of the time spent on various activities. As main activity is considered the activity to which the person has devoted more time during the reporting period.

Time spent on the farm

The volume of labour input during the last 12 months in the period from 1 September 2015 to 31 August 2016 is defined. The full-time occupation is equal to 12 months, 232 working days and 8 working hours per day.

Annual work units (AWU)

The volume of labour input is calculated in AWU. This indicator is not to be considered identical to the number of employed persons in the agriculture. According to the EU definition one AWU is equal to the hours worked by a person employed on a full-time basis during the whole year.

In Bulgaria it is adopted that 1 AWU is equal to 1 856 working hours during the year or 232 man-days. If the person has worked 1 856 hours or more his/hers labour input is equal to 1 AWU. If the person has worked less than 1 856 hours his/hers labour input is calculated as a part of one AWU.

The days worked by seasonal workers are divided by 232 days in order to transfer their labour input in AWU.

4.7. Typology of the agricultural holdings – economic size and type of farming

Farm typology

The farm typology allows for the definition of holdings type of farming and their economic size using a uniform method for classification of the holdings in the European Union according to their activity. The classification is based on economic indicators, called standard outputs (SOs).

The definition of the farm typology goes through the following stages:

- The individual SO is for all agricultural products (crops and livestock) for a particular crop year or as an average of a few years. The individual SO represents the average monetary value of agricultural output at producer price. SO does not include direct payments, value added tax and other taxes.

- This individual SO is applied to the individual data of each holding (each individual crop

area and number of heads by category of livestock in the farm are multiplied by the corresponding SO). Then the individual SOs are summed in order to obtain the total SO of the holdings in euro.

- The specialization of the farm is defined following a scheme for classification stipulated in Commission Implementing Regulation (EU) No 2015/220.

The determination of the holdings typology for the farm structure survey in Bulgaria in 2016 is based on SO'2013 calculated as a weighted average for the period 2011-2015.

The grouping of farms into homogeneous groups by type of farming and economic size allows for comparison of agricultural structures across countries and over time.

The farm typology is used in the agricultural statistical practice of the EU for sample design and analysis of the results obtained from statistical surveys.

Economic size of the holding

The economic size is measured in euro and represents the total standard output. It shows the potential of the holding but not its financial results. The economic size allows for comparison between holdings with different type of farming where the physical size (average area, number of livestock etc.) does not provide enough information.

The economic size of the holding is determined by the total standard output of every product, produced in the holding. The holdings are classified by size classes (from I to XIV).

Size classes and limits in euro

I	less than 2 000 EUR
I	from 2 000 to less than 4 000
I	from 4 000 to less than 8 000
I	from 8 000 to less than 15 000
V	from 15 000 to less than 25 000
V	from 25 000 to less than 50 000
V	from 50 000 to less than 100
V	from 100 000 to less than 250
I	from 250 000 to less than 500
X	from 500 000 to less than 750
X	from 750 000 to less than 1 000
X	from 1 000 000 to less than 1
X	from 1 500 000 to less than 3
X	equal to or greater than 3 000

In the FSS2016 data tables size classes IX, X, XI, XII, XIII and XIV are grouped in order to

observe the statistical secret.

Type of farming

The holdings are classified in nine general types of farming divided in 22 principal and 62 particular types (Annex IV of Commission Implementing Regulation (EU) No 2015/220).

Specialists in:

Specialist holdings — crop products

1. Specialist field crops
15. Specialist cereals, oilseeds and protein crops
16. General field cropping
2. Specialist horticulture
21. Specialist horticulture indoor
22. Specialist horticulture outdoor
23. Other horticulture
3. Specialist permanent crops
35. Specialist vineyards
36. Specialist fruit and citrus fruit
37. Specialist olives
38. Various permanent crops combined

Specialist holdings — animal production mixed cropping;

4. Specialist grazing livestock
45. Specialist dairying
46. Specialist cattle – rearing and fattening
47. Cattle – dairying, rearing and fattening combined
48. Sheep, goats and other grazing livestock
5. Specialist granivores
51. Specialist pigs
52. Specialist poultry
53. Various granivores combined

Mixed holdings

6. Mixed cropping
61. Mixed cropping
7. Mixed livestock holdings
73. Mixed livestock, mainly grazing livestock
74. Mixed livestock, mainly granivores
8. Mixed crops – livestock
83. Field crops – grazing livestock combined

84. Various crops and livestock combined

9. Non-classified holdings

In the FSS2016 data tables farms are listed with their principal type of farming, some types are grouped in order to avoid confidentiality problems.

The principal types – 21. Specialist holdings for indoor horticulture, 22. Specialist holdings for outdoor horticulture and 23. Other horticulture are grouped and published as **vegetables, flowers and mushrooms**.

The principal types – 51. Specialist holdings for pigs, 52. Specialist holdings for poultry and 53. Combined different types of livestock are grouped and published as **pigs, poultry and rabbits**.

Holdings of type 37. Specialist holdings for olives **do not exist** in Bulgaria.

А А

Г Г

Р Р

О О

С С

Т Т

А А

Т Т

И И

С С

Т Т

И И

К С

А С

Министерството на земеделието, храните и горите (МЗХГ) проведе извадковото изследване на структурата на земеделските стопанства в България през 2016 година, финансирано по Споразумение № 08411.2015.002-2015.655 между Евростат и МЗХГ за получаване на безвъзмездна помощ от Общността за покриване на разходи за провеждане на дейности по Регламент (ЕО) № 1166/2008.

The Ministry of Agriculture, Food and Forestry (MAFF) conducted the Farm structure sample survey 2016 in Bulgaria, financed under the Grant Agreement No 08411.2015.002-2015.655 between Eurostat and MAFF for Community funding the cost of the action according to Regulation (EC) No 1166/2008.

А А

Г Г

Р Р

О О

С С

Т Т

А А

Т Т

И И

С С

Т Т

И И

К С

А С